

OP Gruppens bokslutskommuniké
1.1–31.12.2017

OP Gruppens bokslutskommuniké 1.1–31.12.2017: Förnyelsen fortsätter, resultatet nära rekord

Resultatet översteg en miljard euro tredje året i följd, affärsrörelsen växte stabilt

- Resultatet före skatt var 1 077 miljoner euro (1 138). Resultatet blev 5 % mindre än rekordresultatet i följ.
- Intäkterna ökade totalt med 4 %. Räntenettet ökade med 3 %, nettoprovisionsintäkterna med 8 % och nettointäkterna från placeringsverksamheten med 27 %. Försäkringsnettot minskade med 14 %.
- Kostnaderna ökade med 13 %. Ökningen i kostnaderna berodde främst på att utvecklingssatsningarna för förnyelsen av den nuvarande affärsrörelsen samt övriga kostnader för genomföringen av strategin har ökat.
- Nedskrivningarna av fordringar, 48 miljoner euro (77), hölls låga och motsvarade endast 0,06 % av krediter och övriga fordringar.
- CET1-kapitaltäckningen var 20,1 %, dvs. ungefär lika stor som vid slutet av året innan.
- Bankrörelsen:** Utlåningen ökade med 5 % och inlåningen med 6 %. Räntenettet i bankrörelsen och provisionsintäkterna ökade vardera med 4 %. Resultatet före skatt ökade med 16 % främst beroende på den kraftiga ökningen i intäkter.
- Skadeförsäkring:** Premieintäkterna från privatkunder ökade med 2 %, medan premieintäkterna från företagskunder minskade något. Skadeförsäkringens resultat före skatt minskade med 14 %. Resultatet belastades av att diskonteringsräntan sänktes till 1,5 % i september samt av att skadeutvecklingen var svagare än året innan.
- Kapitalförvaltningen:** De förvaltade medlen ökade med 5 %. Resultatet före skatt i kapitalförvaltningen ökade med 9 % till följd av den kraftiga utvecklingen i nettoprovisionsintäkterna.
- Övrig rörelse:** Resultatet försvagades i synnerhet av att satsningarna på att utveckla tjänster ökade samt av övriga åtgärder för att genomföra strategin.
- Chefdirektör Reijo Karhinen gick i enlighet med sitt direktörsavtal i pension 31.1.2018. Juris magister, MBA och teknologie doktor Timo Ritakallio börjar som ny chefdirektör för OP Gruppen 1.3.2018.
- Resultatet före skatt 2018 uppskattas bli ungefär detsamma som eller mindre än 2017.

Affärsrörelsen och samhällligheten utvecklas till förmån för ägarkunderna

- Utvecklingssatsningarna på cirka 450 miljoner euro under 2017 prioriterade säkerställningen av myndigheternas och lagstiftningens krav, effektiviteten och smidigheten i verksamheten samt utvecklingen av affärsrörelsen.
- Under 2017 öppnades Pohjola Sjukhus i Uleåborg och Kuopio. Sjukhusbygget i Åbo framskrider som planerat.
- Antalet ägarkunder hos andelsbankerna ökade med 86 000 till över 1,8 miljoner och antalet gemensamma kunder inom OP Gruppens bank- och försäkringsrörelse ökade med 40 000 till nästan 1,8 miljoner.
- I november hölls det största elektroniska valet i Finland. Då valdes vid 81 andelsbanker nästan 2 400 ägarkunder till fullmäktige för de fyra följande åren.
- OP Gruppens mål var att donera sammanlagt 100 år av frivilligarbete till det 100-åriga Finland. Tillsammans med samarbetsparterna utfördes frivilligarbete för sammanlagt 274 år.
- OP-bonus ökade med 6 % till 220 miljoner euro (208).

OP Gruppens nyckeltal

	1-12/2017	1-12/2016	Förändring, %
Resultat före skatt, milj. €	1 077	1 138	-5,4
Bankrörelse	666	574	16,0
Skadeförsäkring	210	244	-13,9
Kapitalförvaltning	247	226	9,2
Övrig rörelse	-45	95	
Ny OP-bonus som samlats till ägarkunder	220	208	5,7
	31.12.2017	31.12.2016	Förändring, %
CET1-kapitaltäckning, %	20,1	20,1	0,0*
Avkastning på ekonomiskt kapital, %**	21,3	22,7	-1,4*
Kapitalbasen i förhållande till minimibeloppet av kapitalbasen (konglomeratlagen), %***	148	170	-22*
Nedskrivningar av fordringar i kredit- och garantistocken, %	0,06	0,09	0,0*
Ägarkunder (1 000)	1 833	1 747	4,9

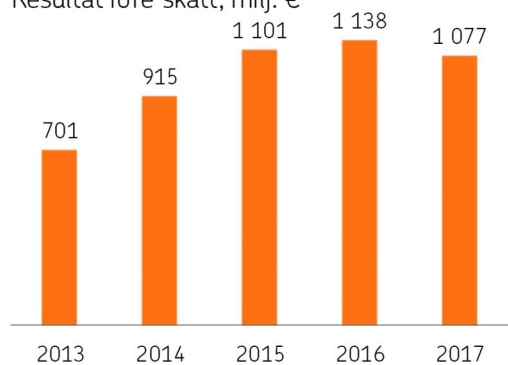
Som jämförelsetal för resultatet har använts talen för motsvarande perioder 2016. För balansräkningstal och andra tal av tvärsnittstyp har som jämförelsetal använts talet vid slutet av 2016 om inte annat nämns.

*förändring i relationstalet

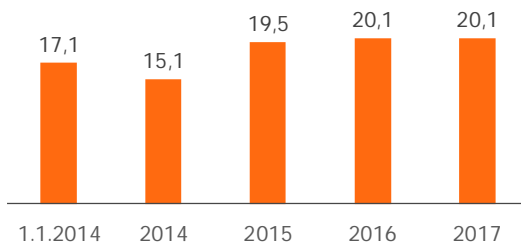
**12 mån. glidande

***Relationstalet enligt konglomeratlagen har beräknats för försäkringsbolag med de övergångsbestämmelser som ingår i solvensbestämmelserna för försäkringsbolag.

Resultat före skatt, milj. €

Kärnprimärkapitaltäckning (CET1), %

Direktionsordförande Tony Vepsäläinens kommentarer

År 2017 var lyckat i många hänseenden för OP Gruppen. Genomföringen av strategin som djupt förnyar vår verksamhet avancerade på bred front, vår finansiella ställning stärktes ytterligare, affärsrörelsen fortsatte att växa stabilt över lag och i vår samhällliga roll åstadkom vi synliga, konkreta resultat.

OPs årsresultat har stabiliserat sig vid enmiljardsstrecket. Trots att kostnaderna ökat i anslutning till att strategin genomförs, är det uppnådda resultatet på nästan 1,1 miljoner euro det tredje bästa i OP Gruppens historia. Det goda resultatet höjde gruppens CET1-kapitaltäckning tillbaka till över 20 procent.

Resultatet stärktes av att intäkterna ökade över hela linjen. Såväl räntenettet och provisionsintäkterna som intäkterna från placeringsverksamheten ökade. Kvaliteten på kreditportföljen hölls god, vilket medförde att kreditförlusterna hölls synnerligen små. Tillväxten i utlåningen fortsatte snabbare än marknaden i synnerhet inom krediter till företag och bostadssammanslutningar.

Under 2017 satsade vi cirka 450 miljoner euro på utveckling. Merparten av investeringarna riktades sig till att säkerställa att verksamheten uppfyller kraven i regelverket, till omfattande förnyelser av bassystem samt till att effektivisera verksamheten. De mest synliga förnyelserna för våra kunder var vår förnyade nättjänst op.fi och våra nya mångsidiga alternativ för mobilbetalningar.

Vi tog många steg på vägen mot att i enlighet med vår strategi bygga upp nya tjänstekoncept. Vi öppnade nya sjukhus i Uleåborg och Kuopio, vi lanserade nya mobilitetstjänster för kunderna och vi öppnade marknadsplatsen OP Hem som en plattform för tjänster för boende.

Vi firade Finlands 100-åriga självständighet med ett för OP Gruppen typiskt frivilligarbete, vi sporrade vår personal, våra förtroendevalda, våra kunder och alla finländare att ge Finland en dag med frivilligarbete som gåva. OP Gruppens gåva till fosterlandet bestod till slut, med samarbetsparternas hjälp, av 274 år. Mötesplatsen för frivilligarbetet, Hiiop100.fi, fortsätter med att förena uppgifter och frivilligarbetare också i år.

OP Gruppen finns till för sina kunder. Gruppens ägarkunder ökade under 2017 med över 86 000. I november 2017 ordnade vi det största elektroniska valet i Finland, där sammanlagt nästan 2 400 ledamöter valdes till andelsbankernas fullmäktige i de banker som deltog i valet. Som en del av vår grunduppgift och samhällliga roll främjar vi aktivt välfärden, jämlikheten, ansvarskänslan och människonära samarbete i vår omvärld i hela Finland.

Reijo Karhinen, som i fem årtionden verkat i gruppen och sedan 2007 lotsat den som chefdirektör, gick i pension i enlighet med sitt direktörsavtal vid slutet av januari 2018. Hans karriär inom OP Gruppen saknar motstycke. OP blev under hans tid som chefdirektör blev den ledande finansgruppen i Finland, återgick till att helt ägas av sina kunder och förnyades modigt och ansvarsfullt. Ett varmt tack till Reijo för ett unikt livsverk. OP Gruppen fortsätter att förnya sig och genomföra sin kundägda grunduppgift. Vi önskar Timo Ritakallio välkommen att leda OP Gruppen som ny chefdirektör från början av mars – lycka och framgång tillsammans!

OP Gruppens bokslutskommuniké 1.1–31.12.2017

Innehåll

Omvärlden.....	5
Resultat och omslutning.....	6
OP Gruppens strategi och numeriska mål.....	8
	8
Andra viktiga händelser i januari–december.....	9
Ansvarskänsla.....	10
Kundrelationer och kundförmåner.....	10
Flerkanalstjänster.....	11
Nya affärsrörelser.....	11
Kapitaltäckning.....	11
Riskposition.....	13
Segmentens resultat.....	16
Bankrörelse.....	16
Skadeförsäkring.....	18
Kapitalförvaltning.....	20
Övrig rörelse.....	22
Förändringar i OP Gruppens struktur.....	22
Personal och ersättningar.....	23
OP Andelslags förvaltning.....	23
Investeringar och tjänsteutveckling.....	24
Utsikter för 2018.....	24
Resultaträkning.....	25
Rapport över totalresultat.....	25
Balansräkning.....	26
Rapport över förändringar i eget kapital.....	27
Kassaflödesanalys.....	28
Segmentrapportering.....	29
Noter.....	31

Omvärlden

Konjunkturutvecklingen stärktes klart 2017. Förtroendet för ekonomin fortsatte att förbättras mot årets slut. Enligt preliminära uppgifter var världsekonomin tillväxt den snabbaste på över fem år. Den ekonomiska tillväxten inom euroområdet nådde 2017 den bästa takten under det innevarande decenniet.

Inflationen förblev måttlig trots den gynnsamma ekonomiska utvecklingen. Europeiska centralbanken (ECB) fortsatte sin stimulerande politik. ECB köpte värdepapper på marknaden under hela året för 60 miljarder euro i månaden. Styrrentorna förblev oförändrade.

Euriborrräntorna förblev negativa. 12 månaders euribor sjönk något till följd av den rikliga likviditeten, men 3 månaders euribor hölls oförändrad. De långa räntorna steg en aning under 2017.

I Finland var den ekonomiska tillväxten stark på bred front. Exporten återhämtade sig och uppvisade de största siffrorna för det innevarande decenniet. Företagen ökade investeringarna i takt med att lönsamheten förbättrades och behovet av tilläggskapacitet ökade.

Konsumenternas förtroende ökade rekordartat med stöd av den gynnsamma utvecklingen i sysselsättningen som fick konsumtionen att skjuta i höjden. Det byggdes flitigt, bostadshandeln ökade och de genomsnittliga bostadspriserna steg en aning.

Den positiva ekonomiska utvecklingen fortsätter under den närmaste tiden såväl i Finland som inom euroområdet. Finanspolitiken kommer att stramas åt under året, men de korta räntorna kommer att stiga endast en aning. De största riskerna inom den närmaste framtiden har att göra med den allt större osäkerheten på finansmarknaden samt med den politiska miljön.

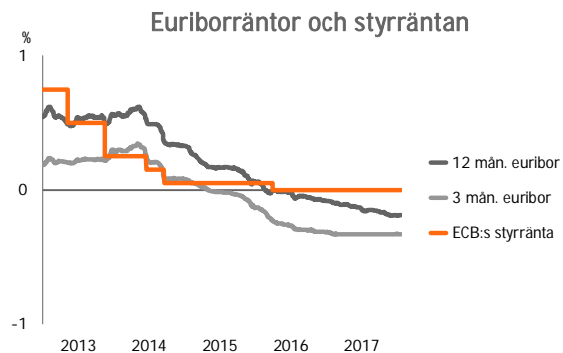
Utlåningen till hushållen ökade från året innan med 2,7 procent. Konsumentkrediter togs ut i större omfattning än året innan. Snitträntan på nya uttagna bolån sjönk ytterligare och stannade under en procent. Krediterna till företag och bostadssammanslutningar ökade med 4,3 procent jämfört med ett år tidigare. Efterfrågan på hushålls- och företagskrediter väntas öka ytterligare.

Inlåningen ökade på årsplanet till 6,1 procent och ökningen i inlåningen från hushåll bromsade in till 3,3 procent. Inlåningen från företag ökade med 8,0 procent jämfört med ett år tidigare medan ökningen i inlåningen från offentlig sektor var fortsatt kraftig.

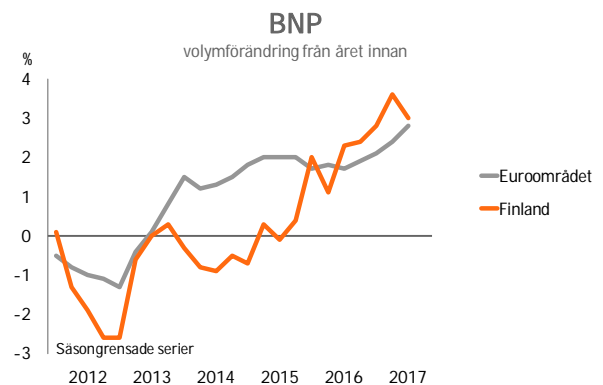
Värdet av de i Finland registrerade placeringsfonderna ökade 2017 med 8,9 procent till 116,2 miljarder euro. Av ökningen härstammade 4,5 miljarder euro från nettoteckningar och 5,1 miljarder euro från den gynnsamma marknadsutvecklingen.

Den goda trenden i samhällsekonomin och den positiva utvecklingen på placeringsmarknaden stödde försäkringsbranschen. Priskonkurrensen, som stramades åt under den senare hälften av året såväl för privatkunder som för

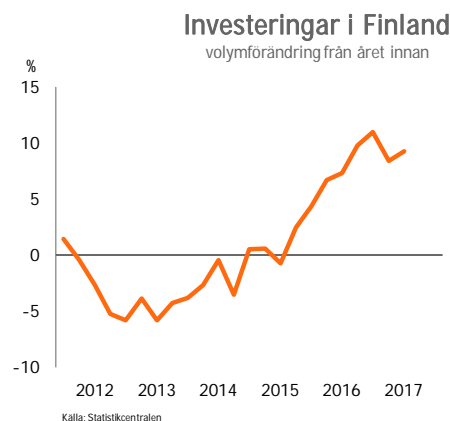
företags- och samfundsförsäkringar, belastade dock utvecklingen hos premieinkomsten.

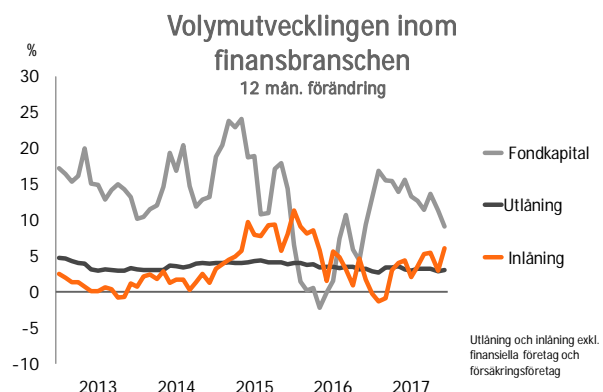
Källa: Finlands Bank

Källor: Eurostat, Statistikcentralen

Källa: Statistikcentralen

Källor: Finlands Bank, Suomen Sijoituslaitos Oy

Resultat och omslutning

Resultatanalys, milj. €	Förändring, %		Förändring, %		Förändring, %		
	1-12/2017	1-12/2016	10-12/2017	10-12/2016	7-9/2017		
Resultat före skatt	1 077	1 138	-5,4	204	218	-6,2	290
Bankrörelse	666	574	16,0	153	126	21,5	175
Skadeförsäkring	210	244	-13,9	73	38	92,5	30
Kapitalförvaltning	247	226	9,2	56	43	30,1	98
Övrig rörelse	-45	95		-77	11		-13
Intäkter							
Räntenetto	1 094	1 058	3,4	279	260	7,4	285
Försäkringsnetto	478	558	-14,4	137	140	-2,3	80
Provisionsintäkter, netto	928	859	8,0	254	222	14,4	217
Nettointäkter från placeringsverksamhet	495	390	26,9	90	108	-17,4	170
Övriga rörelseintäkter	94	122	-23,3	11	18	-37,2	13
Andel av intresseföretagens resultat	27	1		14	-4		1
Intäkter totalt	3 115	2 989	4,2	784	743	5,5	765
Kostnader							
Personalkostnader	758	762	-0,6	193	199	-3,0	171
Avskrivningar och nedskrivningar	246	160	54,2	88	44		63
Övriga rörelsekostnader	769	646	19,0	223	188	18,4	180
Kostnader totalt	1 773	1 567	13,1	504	431	16,9	415
Nedskrivningar av fordringar	48	77	-38,0	20	41	-51,6	5
Ny OP-bonus som samlats till ägarkunder	220	208	5,7	56	53	4,8	55

Balansräkningens nyckeltal, milj. €	31.12.2017	31.12.2016	Förändring, %
Fordringar på kunder	82 240	78 604	4,6
Investeringsstillgångar	22 506	25 105	-10,3
Skulder till kunder	65 549	60 077	9,1
Försäkringsskuld	9 950	10 586	-6,0
Skuldebrev emitterade till allmänheten	26 841	28 287	-5,1
Eget kapital	11 121	10 237	8,6
Omslutning totalt	137 242	133 747	2,6

Januari–december

OP Gruppens resultat före skatt översteg för tredje året i följd gränsen på en miljard euro. Det uppgick till 1 077 miljoner euro (1 138). Resultatet minskade jämfört med rekordresultatet 2016 med 5,4 procent till följd av den kostnadsökning som genomföringen av strategin förorsakade. Resultatet minskade också genom att försäkringsnettot och intäkterna av engångsnatur minskade. I rapportperiodens resultat ingick intäkter av engångsnatur för 41 miljoner euro (76). Räntenettet, nettoprovisionsintäkterna och nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade däremot från jämförelseperioden.

Räntenettet ökade med 3,4 procent till 1 094 miljoner euro. Bankrörelsens räntenetto ökade med 4,4 procent, men hela gruppens räntenetto minskade av att räntenettet för segmentet Övrig rörelse minskade. Försäkringsnettot stramades åt med 14,4 procent till 478 miljoner euro i synnerhet till följd av att sänkningen av diskonteringsräntan var större och skadeutvecklingen svagare än under jämförelseperioden. Sänkningen av diskonteringsräntan ökade försäkringsersättningarna med 102 miljoner euro (55). Nettoprovisionsintäkterna var 928 miljoner euro, dvs. 69 miljoner euro större än ett år tidigare. Fondernas provisionsintäkter ökade med 12 miljoner euro och avkastningsprovisionerna från kapitalförvaltningen med 33 miljoner euro. Nettoprovisionsintäkterna från betalningsrörelsen ökade med 11 miljoner euro eftersom provisionskostnaderna minskade med 29 miljoner euro. Totalt minskade provisionskostnaderna med 24 miljoner euro.

Nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade med 26,9 procent till 495 miljoner euro. Intäkterna från egetkapitalinstrument bland tillgångar som kan säljas ökade med totalt 172 miljoner euro från jämförelseperioden. Realisationsvinsterna uppgick till totalt 263 miljoner euro (201). Nedskrivningarna av tillgångar som kan säljas minskade med 13 miljoner euro. Värdeförändringarna i derivatens kredit- och motpartsrisk som beror på marknadsförändringar ökade nettointäkterna från värdepappershandeln med totalt 33 miljoner euro från jämförelseperioden. De kortfristiga räntekompletteringarna i livförsäkringen minskade nettointäkterna från placeringsverksamheten med 67 miljoner euro från jämförelseperioden.

De övriga rörelseintäkterna minskade från jämförelseperioden med 23,3 procent till 94 miljoner euro. Återbärningar av mervärdesskatter av engångsnatur från tidigare år och räntor på dem bokfördes för totalt 22 miljoner euro. OP Gruppen sålde sitt avtals- och betalterminalbestånd för kortinlösen- och betalterminaltjänster till Nets under det andra kvartalet. Bland övriga rörelseintäkter bokfördes intäkter av engångsnatur på 25 miljoner euro från affären. Extra avskrivningar och övriga kostnader bokfördes för affären för 6 miljoner euro. Under jämförelseperioden bokfördes intäkter av engångsnatur för 76 miljoner euro för affären med Visa Europe Ltd. Intresseföretagens resultat förbättrades med 26 miljoner euro från jämförelseperioden då antalet företag som konsolideras som intresseföretag i OP Gruppen ökade.

Kostnaderna ökade med 13,1 procent till 1 773 miljoner euro (1 567). Kostnadsökningen berodde främst på att kostnaderna för utveckling av den nuvarande affärsrörelsen, kostnaderna för nya affärsrörelser samt avskrivningarna och nedskrivningarna

ökade. OP Gruppens betydande satsningar på utveckling av tjänsterna ökade utvecklingskostnaderna med 62,2 procent. De direkta utvecklingskostnaderna var totalt 219 miljoner euro (135). De nya affärsrörelsernas andel av ökningen i kostnader totalt var 30 miljoner euro. Avskrivningarna enligt plan ökade med 24,5 procent till 191 miljoner euro. Merparten av ökningen i avskrivningar berodde på satsningarna på utveckling. Avskrivningarna ökade från jämförelseperioden med 49 miljoner euro till 55 miljoner euro. Nedskrivningar av förvaltningsfastigheter bokfördes för totalt 39 miljoner euro (6). Personalkostnaderna, 758 miljoner euro (762), minskade från jämförelseperioden.

Resultatförsvagande nedskrivningar på olika resultatposter för krediter och fordringar samt placeringar bokfördes för totalt 89 miljoner euro (136), varav 48 miljoner euro (77) bokfördes för krediter och övriga fordringar. Nettonedskrivningarna av krediter och övriga fordringar var mycket små, dvs. 0,06 procent (0,09) av kredit- och garantistocken.

OP Gruppens inkomstskatt för rapportperioden var 223 miljoner euro (223). Den effektiva skattesatsen var 20,7 procent (19,6).

OP Gruppens eget kapital ökade med 8,6 procent till 11,1 miljarder euro (10,2). Det egna kapitalet ökade av rapportperiodens resultat och Avkastningsandelarna. I eget kapital ingick Avkastningsandelar för 2,9 miljarder euro (2,7), av dem bestod 0,3 miljarder euro (0,3) av uppsagda Avkastningsandelar. Avkastningsmålet för Avkastningsandelarna för 2017 och 2018 är 3,25 procent. Den ränta som samlats för Avkastningsandelarna under rapportperioden uppskattas vara totalt 90 miljoner euro. För 2016 betalades räntor för totalt 83 miljoner euro i juni 2017. Fonden för verkligt värde minskade med 142 miljoner euro till 176 miljoner euro.

Oktober–december

Det fjärde kvartalets resultat före skatt var 204 miljoner euro (218). Resultatet minskade från jämförelseperioden med 14 miljoner euro till följd av att nettointäkterna från placeringsverksamheten minskat och kostnaderna ökat. Resultatutvecklingen under det fjärde kvartalet stöddes särskilt av ökningen i räntenettet och nettoprovisionsintäkterna. Intäkterna totalt, 784 miljoner euro, ökade med 5,5 procent från jämförelseperioden.

Räntenettet ökade från året innan med 7,4 procent till 279 miljoner euro. Försäkringsnettot minskade med 2,3 procent till 137 miljoner euro. Nettoprovisionsintäkterna var 254 miljoner euro, dvs. 32 miljoner euro större än ett år tidigare. Avkastningsprovisionerna från kapitalförvaltningen ökade med 33 miljoner euro. Nettointäkterna från placeringsverksamhet minskade med 17,4 procent till 90 miljoner euro. Nettointäkterna från tillgångar som kan säljas ökade med 23 miljoner euro från jämförelseperioden. De kortfristiga räntekompletteringarna i livförsäkringen minskade nettointäkterna från placeringsverksamheten med 51 miljoner euro.

Kostnaderna ökade från jämförelseperioden med 16,9 procent till 504 miljoner euro. Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar uppgick till 88 miljoner euro (44). Nedskrivningar av förvaltningsfastigheter och datasystem bokfördes för sammanlagt 39 miljoner euro mer än

under jämförelseperioden. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 18,4 procent till 223 miljoner euro. De betydande satsningarna på utvecklingen av tjänsterna ökade kostnaderna för utveckling med 34 miljoner euro från jämförelseperioden.

OP Gruppens strategi och numeriska mål

I enlighet med strategin, som fastställdes i juni 2016, har OP Gruppen som mål att gradvis förändras från en ren finansaktör till ett flerbranschföretag med gedigen finanskompetens i den digitala tiden. Strategin lyfter fram utvecklingen av kundupplevelsen genom att digitalisera tjänster och funktioner. OP Gruppen kommer under de närmaste åren att utvidga hälso- och välbefinnandetjänsterna till gruppens fjärde affärsområde vid sidan av bank-, skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsrörelserna.

OP Gruppen genomför ett omfattande utvecklingsprogram för att sätta fart på digitaliseringen av gruppens tjänster. Strategin omsätts i praktiken inom projekt som leds systematiskt. Under 2016–2020 kommer upp till 2 miljarder euro att satsas på utvecklingsinvesteringar i nuvarande och ny affärsverksamhet. De investeringar som krävs för att förnya och effektivisera affärsrörelsen ökar gruppens kostnader och försämrar lönsamheten innan nyttan hos investeringarna realiserar i form av en förbättring av nyckeltalen.

Gruppens utvecklingssatsningar ökade i enlighet med strategin betydligt under rapportperioden och de var cirka 44 procent större än ett år tidigare. Merparten av satsningarna riktade sig till att utveckla den nuvarande affärsrörelsen, men de nya affärsrörelsernas andel ökar i framtiden. Utvecklingssatsningarna 2017 var större än 450 miljoner euro.

Utvecklingsinvesteringarna säkerställer att den nuvarande affärsrörelsen är konkurrenskraftig och kontinuerlig samt att verksamheten är förenlig med bestämmelserna och skapar förutsättningar för nya kundorienterade affärsmodeller.

Förnyelsen av ICT-arkitekturen och bassystemen för rörelsesegmenten fortsatte under rapportperioden i syfte att förbättra gruppens konkurrenskraft och möjliggöra nya digitala tjänster. De viktigaste satsningarna under rapportperioden riktade sig till att på grupplanet förnya ICT-plattformen, betalnings- och kortsystem samt system för skadeförsäkring. Den elektroniska försäljningen och kommunikationen inom kapitalförvaltningen utvecklades också.

Under rapportperioden lanserades på marknaden förnyade nättjänster för privat- och företagskunder (op.fi). Flera nya funktioner lanserades i OP-mobilen och Pivo. Under rapportperioden togs också i bruk de första helt digitala finanstjänsterna: inom OP Nano-tjänstefamiljen lanserades en hemförsäkring i maj och en reseförsäkring i september. Flera nya produkter lanserades, till exempel den nya trafikförsäkringen, ränteskyddsprodukter för bolån, multivalutakoncernkontot och cyberförsäkringen.

Flera omfattande projekt som beror på myndigheterna och lagstiftningen pågick under rapportperioden. De största av dem hänförde sig till ändringar i bestämmelserna om dataskydd och penningtvätt, det nya betaltjänstdirektivet (PSD2) samt kapitalförvaltning (MiFID II och T2S) och ekonomiförvaltning (IFRS9).

OP Gruppen har satsat på att effektivisera verksamheten på flera fronter. År 2017 blev det möjligt att med robotik spara kostnader för 9 miljoner euro (1).

Inom de nya affärsrörelserna öppnades sjukhus i Uleåborg och Kuopio och flera nya tjänster för mobilitet och handel lanserades. Dessutom togs nya tjänster för boende i pilotbruk. Utgångspunkten för utvecklingen av nya affärsrörelser är att de på ett naturligt sätt ska ansluta sig till den nuvarande affärsrörelsen.

OP Gruppens numeriska mål	31.12.2017	31.12.2016	Mål 2019
Kundupplevelse, NPS (-100-+100)			
Varumärket	21,5	22,7	25
Kundmöten	58	53	70, på sikt 90
CET1-kapitaltäckning, %	20,1	20,1	22
Avkastning på ekonomiskt kapital, % (12 mån. glidande)	21,3	22,7	22
Kostnader för nuvarande affärsrörelse (12 mån. glidande), milj. €	1 661	1 532	Kostnaderna 2020 på samma nivå som 2015 (1 500)
Ägarkunder, miljoner	1,8	1,7	2,1 (2019)

Förvaltningsrådet preciserade OP Gruppens effektivitetsmål 26.10.2017. Enligt det tidigare målet skulle kostnaderna för OP Gruppens nuvarande affärsrörelse 2019 ligga på högst samma nivå som 2015. Det nya målet är att kostnaderna för OP Gruppens nuvarande affärsrörelse 2020 är lika stora som kostnaderna 2015.

Hur gruppen främjat ägarkundernas och omvärldens framgång

OP Gruppens verksamhet bygger på kooperativa värden, en stark kapitaltäckning, kunnig riskhantering och respekt för kunderna. Gruppens värden är människonärhet, ansvarskänsla och framgång tillsammans. Gruppens grunduppgift är att med sin starka kapitaltäckning och effektivitet skapa bestående ekonomisk framgång, trygghet och välfärd för sina ägarkunder och omvärlden.

Eftersom OP Gruppen är ett kooperativt företag styrs verksamheten av en dubbelroll. I affärsrörelserollen erbjuder gruppen kunderna konkurrenskraftiga produkter och tjänster samt ser till att verksamheten är lönsam och att kapitaltäckningen utvecklas. I den samhällliga rollen främjar OP omvärldens framgång och välfärd på lång sikt genom att verka som en positiv förändringskraft i omvärlden. Den samhällliga rollen innebär effektiva handlingar för samhällets bästa såväl på det lokala planet som på riksplanet – digitalt och fysiskt. Gruppens framgång mäts i hur gruppen lyckas i båda rollerna.

Januari–december

Under rapportperioden fortsatte OP Gruppen de Finland framåt-initiativ som beslut fattats om tidigare. Målet för Finland framåt-initiativen är att öka spelrummet och den ekonomiska aktiviteten för OPs breda kundkår och hela Finland.

Finansiering av tillväxtpotential hos företag

OP Gruppen fungerar som förmedlare i två finansieringsprogram för sme-företag som garanteras av Europeiska investeringsfonden (EIF) och som möjliggör en finansiering på totalt 300 miljoner euro. EIF beviljar en riskdelningsgaranti på 50 procent för krediterna. Programmen har riktats till projekt hos växande och innovativa företag samt till investeringar. Avtalet för det första finansieringsprogrammet undertecknades i mars 2016 och det är avsett för företag som sysselsätter färre än 500 personer. Avtalet som undertecknades i januari 2017 riktar sig däremot till en målgrupp med företag som sysselsätter färre än 250 personer. OP har inom ramen för programmen redan beviljat mer än 300 företagslån för totalt 180 miljoner euro. OP Gruppen stöder den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen i framtiden genom att finansiera företag med tillväxtpotential.

I november undertecknade OP Gruppen ett avtal om ett nytt garantiprogram för stora och medelstora företag med Europeiska investeringsbanken (EIB). Med avtalet gav OP medelstora finländska företag tillgång till ett finansieringspaket på 300 miljoner euro.

#Familjeextra som stöd för babyfamiljer

Från maj 2016 till slutet av 2017 erbjöd OP Gruppen babyfamiljer produkter och tjänster som underlättade deras vardag. I #Familjeextra-initiativet ingick en hälso- och utkomstförsäkring för ofödda barn samt en avgiftsfri NewLife-livförsäkring för föräldrar till barn under ett år. Dessutom erbjöds familjer som skött sina låneärenden avtalsenligt och som fick barn före slutet av 2017 en möjlighet till amorteringsfrihet för bolån i högst 12 månader utan expeditonsavgifter.

Hälsöförsäkringar beviljades under kampanjtiden till över 26 600 barn som föddes – dvs. nästan var tredje baby som föddes i Finland fick en hälsöförsäkring som gåva. Värdet på förmånen var cirka 12 miljoner euro under kampanjtiden. Under kampanjtiden beviljades över 13 300 NewLife-försäkringar. Dessutom utnyttjades amorteringsfriheten för cirka 29 500 lån.

Hiiop – OP Gruppens gåva till 100-åriga Finland

Under Finlands 100-årsjubileumsår ville OP Gruppen ge Finland som gåva 100 år av frivilligarbete och sänka tröskeln för att utföra frivilligarbete. Alla finländare uppmuntrades att delta och OP lanserade en portal för frivilligarbete som var öppen för alla på adressen Hiiop100.fi. OPs alla 12 000 anställda fick delta i frivilligarbete en dag på arbetstid. Under jubileumsåret gjorde OP Gruppens anställda och förtroendevalda runt om i Finland tillsammans med samarbetsparter och finländare över 274 år av frivilligarbete.

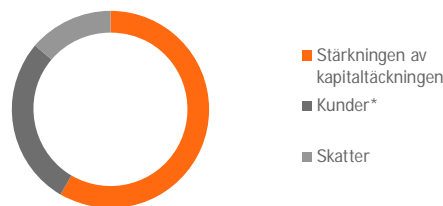
Finlands största elektroniska val

I 81 andelsbanker i OP Gruppen förrättades i november ett elektroniskt fullmäktigeval där ägarkunderna inom sig valde fullmäktige till sin bank för de följande fyra åren. Det fanns totalt över 1,5 miljoner röstberättigade ägarkunder. Av rösterna avgavs 66 % elektroniskt och 34 % genom poströstning. Till andelsbankernas fullmäktige valdes sammanlagt nästan 2 400 ledamöter bland över 5 600 kandidater.

Användningen av resultatet

Eftersom OP Gruppen är ett kooperativt företag har den inte som mål att maximera vinsten för ägarna, utan att så effektivt som möjligt producera de tjänster som ägarkunderna behöver. Gruppen använder den gemensamma framgången för ägarkundernas bästa i form av koncentreringsförmåner och andra ekonomiska förmåner samt för att upprätthålla och utveckla betjäningsförmågan.

Uppskattning av hur OP Gruppens rörelseresultat för rapportperioden används då det fastställts efter räkenskapsperiodens slut:

*) Kunder = kundbonus, försäkringsrabatter och räntor på ägarkundernas placeringar

OP behöver en stark kapitaltäckning såväl för att framgångsrikt genomföra sin grunduppgift som för att uppfylla de ökande myndighetskraven. Merparten av rörelseresultatet används för att stärka kapitaltäckningen. Det här betyder att gruppen måste vara effektiv och ha resultatkapacitet också i fortsättningen.

En betydlig del av resultatet återbetalas till ägarkunderna genom OP-bonus och genom olika förmåner och rabatter. I enlighet med grundprincipen för kooperativa företag ska nyttan fördelas i proportion till hur mycket varje medlem anlitat andelslagets tjänster. Förmånshelheten består av OP-bonus som samlas för nästan alla ärenden i proportion till mängden ärenden samt av förmåner och rabatter på banktjänster samt på skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsprodukter. Dessutom erbjuds vissa tjänstekoncept endast till ägarkunder. Ägarkunderna kan också placera i sin andelsbank via Avkastningsandelar. På Avkastningsandelarna betalas en årlig ränta som utgör bankernas vinstutdelning.

Mätt enligt de skatter som OP Gruppen betalar för resultatet är den en av de största skattebetalarna i Finland. Genom att betala skatten i Finland främjar gruppen hela Finlands framgång.

Andra viktiga händelser i januari–december

ECB erbjöd euroområdet kreditinstitut en serie av fyra riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO-II), var och en med en löptid på fyra år, främst för att stöda tillväxten.

Bankerna kan inom ramen för TLTRO-II låna ett belopp som motsvarar högst 30 procent av deras utlåning till företag och hushåll inom euroområdet i slutet av januari 2016 med undantag av bolån till hushåll. För att kunna upprätthålla den goda tillväxten deltog OP Gruppen under rapportperioden i TLTRO-II-transaktioner med 1 miljard euro. OP Gruppen har deltagit i TLTRO-II-transaktioner med totalt 4 miljarder euro.

OP Gruppen underrättades 2.2.2017 om att ECB beslutat att fastställa ett riskviktsgolv för OP Gruppens hushållsexponeringar för en tid på 18 månader. Beslutet beror på att ECB noterat brister i styrnings- och valideringsprocessen för den IRBA-metod (Internal Ratings Based Approach) som OP Gruppen tillämpar för kapitaltäckningsanalysen, i synnerhet att valideringar försenats. De centralaste bristerna är korrigerade. Korrigeringen av de återstående bristerna framskrider planenligt.

Finansinspektionen påförde 7.3.2017 Helsingforsnejdens Andelsbank en offentlig varning och en påföljdsavgift på 400 000 euro för brister i anslutning till utredningsskyldigheten vid investeringsrådgivningen. Korrigerande åtgärder har vidtagits och kunderna har inte försakats ekonomisk skada. Varningen baserar sig på en inspektion av flera olika aktörer som Finansinspektionen utförde hösten 2015.

OP Gruppen och Nets undertecknade 5.4.2017 ett avtal enligt vilket OP 28.6.2017 sålde sitt avtals- och betalterminalbestånd för kortinlösen- och betalterminaltjänster till Nets. Med tjänsterna för kortinlösen och betalterminaler kan köpmännen ta emot kortbetalningar som ett betalningssätt för inköp. Genom köpet övergick cirka 15 000 köpmäns avtal om kortinlösen- och betalterminaltjänster från OP till Nets. OP och Nets har samarbetat inom de tjänster som är föremål för köpet sedan 2011. OP Gruppen har under rapportperioden bokfört en positiv resultat effekt av engångsnatur på 19 miljoner euro för affären.

OP Gruppen har lämnat in sitt svar på Konkurrens- och konsumentverkets utredningsbegäran från 2015. Myndigheterna reder ut OP Gruppens marknadsställning inom hushållsbanktjänster och prissättningen av skadeförsäkringsprodukter. Myndigheterna utreder fortfarande ärendet.

Ansvarskänsla

Samhällsansvaret är en fast del av OP Gruppens affärsrörelse och gruppens strategi. Inom vårt arbete kring samhällsansvaret beaktar gruppen det ekonomiska och sociala ansvaret samt miljöansvaret. OP Gruppens mål inom samhällsansvaret är att vara en föregångare inom branschen i Finland. OP Gruppen har förbundit sig till att iaktta FN:s Global Compact-initiativets tio principer om mänskliga rättigheter, rättigheter i arbetslivet, miljöprinciper och antikorrupktion. OP har sedan 2009 iakttagit FN:s principer för ansvarsfull placering.

OPs samhällsansvarsprogram har temat "Samhällsansvaret som en positiv förändringskraft" och det baserar sig på fyra teman: "Vi främjar hållbar ekonomi", "Vi stöder den regionala livskraften", "Vår verksamhet är människonära och engagerande" och "Vi främjar hälsa, trygghet och välfärd". Till de praktiska målen för programmet hör till exempel målet om koldioxidpositivitet fram till 2025. Som en del av det här målet kommer en del av energin för OPs kontor i Vallgård att

produceras med ett solkraftverk som byggts på taket till fastigheten under rapportperioden.

OPs mål för att främja mångfalden är att det ska finnas minst 40 % av vardera könet i bestämda chefsuppdrag. Vid slutet av 2017 var kvinnornas andel 21 %. Mätarna på årsplanet för samhällsansvarsprogrammet presenteras i OPs årsrapport.

Under rapportperioden uppdaterades OP Gruppens principer för god affärssed. Alla som arbetar i OP Gruppen ska iaktta principerna oberoende av roll, ställning eller kontor. Principerna för god affärssed omfattar också de viktigaste miljöprinciperna.

Kundrelationer och kundförmåner

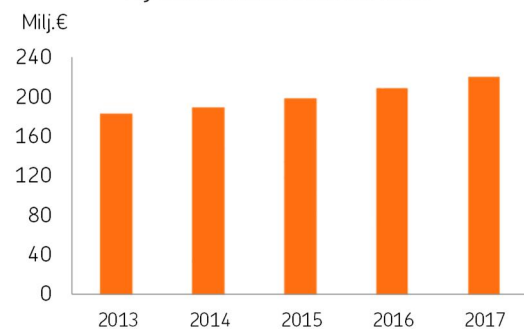
OP Gruppens ägarkunder ökade under januari–december med 86 000 till över 1,8 miljoner.

Vid slutet av december uppgick andelsbankernas ägarkunders placeringar i andelsbankernas Avkastningsandelar och medlemsandelar till totalt 3,1 miljarder euro (2,9).

Antalet kunder i OP Gruppen ökade i januari–december nettomässigt med 38 000. Vid slutet av december var antalet kunder 4 395 000. Antalet privatkunder var 3 950 000 och antalet företagskunder 445 000. Antalet gemensamma kunder inom bank- och skadeförsäkringsrörelsen ökade med 40 000 till nästan 1,8 miljoner under januari–december.

Andelsbankernas ägarkunder samlar OP-bonus för sina bank-, skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsärenden. Värdet av den nya bonus som ägarkunderna samlat genom att koncentrera sina ärenden var totalt 220 miljoner euro (208) för januari–december. Bonus användes för bank- och kapitalförvaltningstjänster för totalt 103 miljoner euro (101) och för försäkringspremier för skadeförsäkringsprodukter för 114 miljoner euro (107). OP-bonus användes för 2 315 000 försäkringsräkningar (2 200 000), av vilka 327 000 (297 000) betalades helt med bonus.

Ny kundbonus som samlats

Under rapportperioden beviljades ägarkunderna 70 miljoner euro (67) i koncentreringsrabatter på skadeförsäkringar. Dessutom köpte, sålde och bytte ägarkunderna andelar i de flesta fonder utan separata kostnader. Förmånens värde under rapportperioden var 5 miljoner euro (3).

Den ränta som ackumulerats på Avkastningsandelar under rapportperioden uppskattas till sammanlagt 90 miljoner euro (83). På Avkastningsandelarna betalas en ränta på 3,25 procent (3,25) för 2017.

Flerkanalstjänster

Gruppens servicenät består av flera kanaler: kontors-, nät-, telefon- och mobiltjänster. Personlig kundbetjäning erbjuds på kontor och digitalt. Gruppens mål är att erbjuda branschens bästa kundupplevelse i flera kanaler genom fortlöpande och betydelsefulla möten i alla kanaler.

OP-mobilen var i december huvudkanal för kundernas dagliga ärenden med nästan 18 miljoner besök (13) på en månad. Antalet besök i nättjänsterna var cirka 9 miljoner (10). Antalet besök i mobilapplikationen Pivo var över 2,5 miljoner i december (1,8). OP Företagsmobilen, som lanserades 2016, hade 360 000 besök i december (41 000).

Under rapportperioden lanserades flera nya mobilbetalningssätt för kunderna: Pivos kompisbetalning, Pivos betalknapp samt Siirto-betalningar i Pivo och OP-mobilen. Med Pivos kompisbetalning och Siirto-betalningen kan kunderna överföra pengar till en annan person med hjälp av mottagarens telefonnummer. Över 333 000 OP-kunder har redan registrerat sig i Siirto-tjänsten. Med Pivos betalknapp kan kunderna betala inköp i nätaffärer utan nyckeltalslista eller kortkod. Pivos betalknapp är redan ett alternativt betalsätt i över 4 000 nätaffärer.

OP förstärkte i september sitt tjänsteutbud inom mobil betalning riktat till företag genom att köpa tjänsten Payment Highway. Med tjänsten kan OPs företagskunder erbjuda sina kunder nya mobila betalningssätt såsom Pivo och Siirto samt återkommande betalningar med kreditkort. Tjänsten kan användas till exempel för att beställa mat på nätet eller för att tanka utan kort.

OPs nättjänst op.fi har förnyats och den betjänar såväl privatkunder som företagskunder i bankärenden och privatkunder i försäkringsärenden. Den nya tjänsten har från första början utvecklats tillsammans med kunderna, och respons samlas fortfarande in av kunderna för att vidareutveckla tjänsten.

Trots att nättjänsterna och mobiltjänsterna har växt, har OP Gruppen fortfarande det mest omfattande kontorsnätet i landet: 407 kontor (442) runt om i Finland. Det egna kontorsnätet stöds dessutom av ett omfattande nätverk av ombud och partner som är särskilt viktigt vid försäljningen av skadeförsäkringar.

OP Gruppen har stor närvaro i de vanligaste sociala medierna, där den har sammanlagt närmare 370 000 följare (300 000). Utöver gruppens konton i sociala medier på riksplanet, har många andelsbanker egna Facebook-sidor där de delar publikationer som är avsedda för den lokala kundkåren. I mars öppnades op.media, som är ett nytt gemenskapligt nätmedium för OPs ägarkunder och företagskunder. Tjänsten har varje månad cirka 350 000 besökare.

Nya affärsrörelser

Hälsa och välbefinnande

Pohjola Hälsa Ab:s sjukhusnätverk kompletterades under rapportperioden med två nya Pohjola Sjukhus. Pohjola Sjukhus i Helsingfors och sjukhuset i Tammerfors, som öppnades 2016, fick i maj sällskap av ett sjukhus i Uleåborg och i augusti av ett

sjukhus i Kuopio. Alla fyra Pohjola Sjukhus erbjuder omfattande bashälsovård och specialistsjukvård, undersökningar, operationstjänster samt rehabilitering. Sjukhusnätverket fullbordades i och med Pohjola Sjukhus i Åbo som öppnar i maj 2018.

Förvaltningsrådet behandlade vid sitt sammanträde 28.9.2017 följande etapper i utvidgningen av hälso- och välbefinnanderörelsen enligt strategin. Under de kommande åren är avsikten att utvidga affärsrörelsen bland annat genom att bygga upp ett riksomfattande läkarstationsnätverk. Dessutom reds ut hur tjänsteurvalet kan utvidgas till omsorgstjänster för äldre.

Kunderna har varit nöjda med betjäningen vid Pohjola Sjukhusen. NPS-talet som operationspatienterna gett var i januari–december 97 (96).

Mobilitet

I november 2016 tog OP sitt första steg inom mobilitetstjänster genom att lansera tjänsten OP Kulku i huvudstadsregionen. Tjänstens syfte är att sänka tröskeln för att börja använda elbilar genom att erbjuda konsumenter och småföretag möjlighet att köra elbilar till en månadsavgift. OP Kulku utvidgades under våren och sommaren till Tammerfors och Åbo med näromgivning. I juli lanserades OP Kulkus bildelningsalternativ där kommuner kan skaffa elbilar som de anställda eller kommuninvånarna kan använda tillsammans. De här delade bilarna får användas också på fritiden. I Kotka startade i november ett stadsbilsexperiment som grundar sig på tjänsten.

OP meddelade i april att den tillsammans med Fortum ska bygga cirka hundra laddningsställen för elbilar runt om i Finland. De nya laddningsställena kommer att placeras i anslutning till andelsbankernas kontor och byggandet av dem pågår för närvarande.

I maj lanserade OP DriveNow-bildelningsbilarna i Finland. Den som registrerat sig som användare i tjänsten DriveNow har tillgång till 150 bilar i Helsingfors och dess närregioner till ett pris som baserar sig på antalet körminuter. Under det tredje kvartalet infördes nya funktioner i DriveNow-tjänsten, t.ex. timpaket och dynamisk prissättning. Vid slutet av december hade DriveNow redan över 16 000 kunder i Finland.

I slutet av augusti lanserade OP parallellt med den minutbaserade tjänsten DriveNow och den långvariga hyrtjänsten OP Kulku tjänsten OP Periodbil, där minimihyrestiden är en månad.

Kapitaltäckning

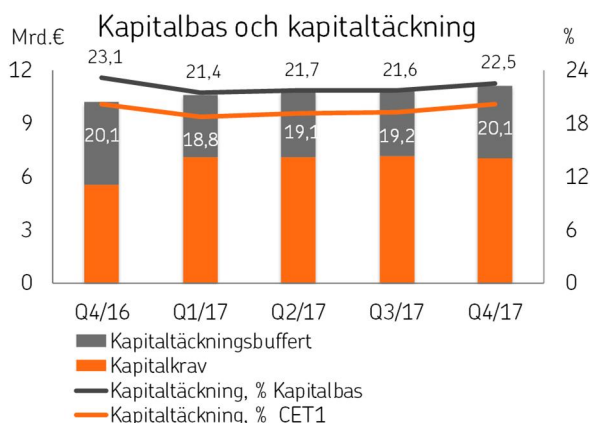
Kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat

OP Gruppens kapitalbas uträknad enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (konglomeratlagen) överskred lagens minimibelopp med 3,6 miljarder euro (4,3). Bufferten minskade till följd av det Pelare 2-kapitalkrav (P2R) på 1,75 procent som ECB fastställt utifrån tillsynsmyndighetens bedömning i kombination med den höjning av kapitalkravet som beror på tillväxten i bankrörelsen samt de riskviktsgränser som ECB fastställt. P2R-kravet höjde kapitalkravet för kapitaltäckningen

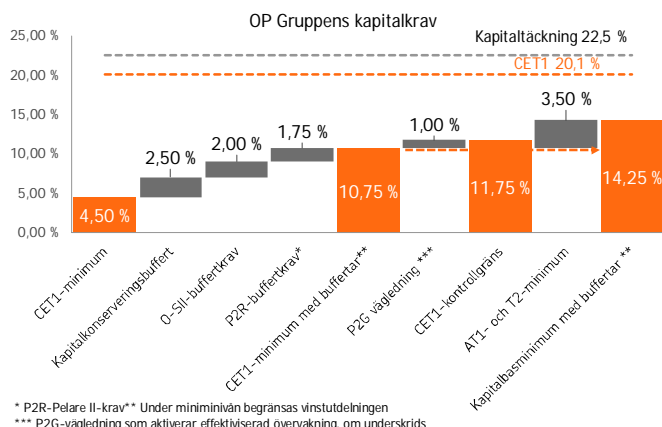
enligt kreditinstitutslagen från 12,5 procent till 14,3 procent beräknat på de riskvägda posterna. Gruppens kapitalbas i förhållande till minimikapitalbaskravet var 148 procent (170). P2R-kravet sänkte relationstalet med 16 procentenheter. Relationstalet var 162 procent utan de riskvikts-golv som ECB fastställt. Till följd av bankrörelsens buffertkrav och försäkringsbolagens solvenskrav beskriver minimikapitalet för kapitaltäckningen enligt konglomeratlagen, 100 procent, den nivå inom vilken konglomeratet kan verka utan myndighetsåligganden på grund av underskridning av buffertar.

Kapitaltäckning för kreditinstitut

OP Gruppens CET1-kapitaltäckning var 20,1 procent (20,1). De riskvikts-golv som ECB fastställt sänkte kapitaltäckningen med 2,0 procentenheter. Ökningen i kärnprimärkapitalet överskred den ökning i det totala riskvägda exponeringsbeloppet, som beror på att utlåningen ökat. De kalkylerade justeringarna av förmånsbestämda pensionsplaner (IAS 19) inverkade på gruppens CET1-kapitaltäckning med cirka -1,0 procentenheter, dvs. något mindre än vid slutet av 2016.

Kapitaltäckningen i OP Gruppens kreditinstitutsverksamhet är stark i förhållande till den lagstadgade kapitaltäckningen och de kapitalkrav som ställs av myndigheterna. Den lagstadgade minimigränsen är 8 procent för kapitalrelationen och 4,5 procent för CET1-kapitaltäckningen. Kapitalkonserveringsbufferten på 2,5 procent enligt kreditinstitutslagen, O-SII-buffertkravet på 2 procent och ECB:s P2R-krav höjer i praktiken den lägsta gränsen till 14,3 procent för kapitalrelationen och till 10,8 procent för CET1-kapitaltäckningen.

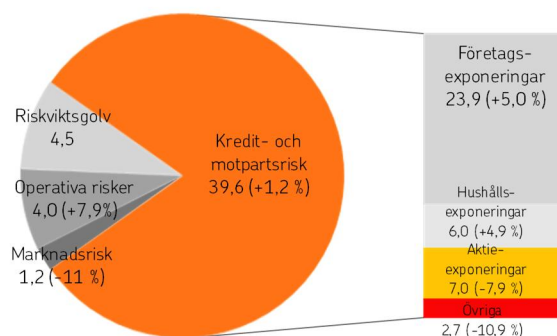

* P2R-Pelare II-krav** Under miniminivån begränsas vinstutdelningen
 *** P2G-vägledning som aktiverar effektiviserad övervakning, om underskrids

Kärnprimärkapitalet i gruppens kreditinstitutsverksamhet var 9,9 miljarder euro (8,9). Kärnprimärkapitalet ökade till följd av bankrörelsens resultat, emissionen av Avkastningsandelar och utdelningen från gruppens försäkringsföretag. Korrigeringarna enligt IAS 19 som dragits av kärnkapitalet minskade något jämfört med årsskiftet 2016. Beloppet av Avkastningsandelarna i kärnprimärkapitalet var 2,8 miljarder euro (2,6). De Avkastningsandelar som återbetalats i januari 2018, 0,1 miljarder euro, räknas inte till kärnprimärkapitalet.

Det totala riskvägda exponeringsbeloppet uppgick till 49,2 miljarder euro (44,1), vilket är 11,6 procent större än vid slutet av fjolåret. I siffrorna för slutet av 2016 har inte beaktats ECB:s lägsta gräns för riskvikten, vars andel av tillväxten är 88 procent. Den lägsta gränsen för riskvikterna för hushållsexponeringar som ECB fastställt var 4,5 miljarder euro, och utan den var det totala riskvägda exponeringsbeloppet 44,7 miljarder euro och ökningen från årsskiftet 1,4 procent. De genomsnittliga riskvikterna för företagsexponeringarna minskade något till följd av att kvaliteten på kreditstocken förbättrats och kalkyleringen optimerats. De genomsnittliga riskvikterna för hushållsexponeringarna ökade något.

Totalt riskvägda exponeringsbelopp
 31.12.2017 49,2 mrd.€
 (förändring från årets början 12 %)

Finans- och försäkringskonglomeratets interna investeringar i försäkringsföretag behandlas i enlighet med ECB:s tillstånd som riskvägda poster. I aktieexponeringarna ingår 6,5 miljarder euro i riskvägda poster för gruppens interna innehav i försäkringsföretag med en riskvikt på cirka 280 procent.

Finansinspektionen fattar ett makrotillsynsbeslut kvartalsvis. Finansinspektionen beslöt i december 2017 att tills vidare inte ställa något kontracykliskt buffertkrav för bankerna. För bolånen trädde en lägsta gräns för riskvikten på 15 procent i kraft vid början av 2018 för minst två år. Med riskvikts-golvet vidtas förberedelser för den systemrisk som förorsakas av att hushållens skuldsättning enligt Finansinspektionen ökat. Den lägsta gränsen för riskvikten påverkar inte OP Gruppens totala riskvägda exponeringsbelopp med beaktande av de lägsta gränser för riskvikt för hushållsexponeringarna som ECB fastställt. Utan ECB:s lägsta gräns för riskvikten skulle Finansinspektionens lägsta gräns för riskvikt på 15 procent för bostadskrediter försvaga CET1-kapitaltäckningen med uppskattningsvis 1,2 procentenheter.

I de kommande EU-bestämmelserna ingår ett krav som beskriver skuldsättningsgraden, dvs. bruttosoliditetsgraden (Leverage Ratio). Bruttosoliditetsgraden för OP Gruppens bankrörelse är enligt nuvarande tolkningar uppskattningsvis 7,9

procent (7,4) enligt siffrorna vid slutet av rapportperioden. Enligt utkastet till bestämmelserna är miniminivån 3 procent.

Finansministeriet förbereder att inta en systemriskbuffert i kreditinstitutslagen. Enligt utkastet skulle Finansinspektionen kunna fastställa en systemriskbuffert på 0–5 procent. Bufferten påverkar OP Gruppen endast om den överskrider OP Gruppens O-SII-buffert, som för närvarande är 2 procent.

Skade- och livförsäkring

Skadeförsäkringens och livförsäkringens kapitalbaser minskade till följd av utdelningar. Försäkringsbolagens solvensställning hölls god.

	Skadeförsäkring*		Livförsäkring	
	31.12. 2017	31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2016
Kapitalbas, milj. €**	902	983	1 317	1 455
Kapitalkrav, milj. €**	666	687	674	742
Solvensprocent**	135	143	195	196
Solvensprocent (utan beaktande av övergångsbestämmelse)	135	127	151	149

*från Skadeförsäkringens jämförelsetal har exkluderats OVY Oy (tidigare OVY Försäkring Ab)

**med beaktande av övergångsbestämmelser

ECB:s tillsyn

OP Gruppen lyder under ECB:s tillsyn. ECB har för OP Gruppen ställt ett buffertkrav som baserar sig på tillsynsmyndighetens bedömning (SREP). Det buffertkrav som ECB fastställt och som trädde i kraft 1.1.2017 (P2R) var 1,75 procent. Dessutom har ECB som kapitaltäckningsvägledning (P2G) fastställt 1,0 procent. Om gränsen överskrids påverkas t.ex. vinstutdelningen inte av det. ECB meddelade ett beslut som trädde i kraft 1.1.2018 om att samma buffertkrav gäller också 2018.

De relevanta lägsta gränser för riskvikter för hushållsexponeringar som ECB fastställt är 15,4 procent för exponeringar med säkerhet i fastighet och 32,7 procent för privatkunders övriga exponeringar. De lägsta gränserna för riskvikter gäller enligt beslutet åtminstone till det tredje kvartalet 2018.

Skulder i enlighet med lagen om resolution

Enligt bestämmelserna om resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag har resolutionsmyndigheten rätt att på ett sätt som påverkar placerarens ställning ingripa i villkoren för placeringsprodukter som banken emitterat. Resolutionsmyndighet för OP Gruppen är EU:s resolutionsnämnd (Single Resolution Board) i Bryssel. Resolutionsmyndigheten håller på att fastställa ett minimibelopp för skulder (MREL) enligt resolutionslagen för OP Gruppen på grupplanen.

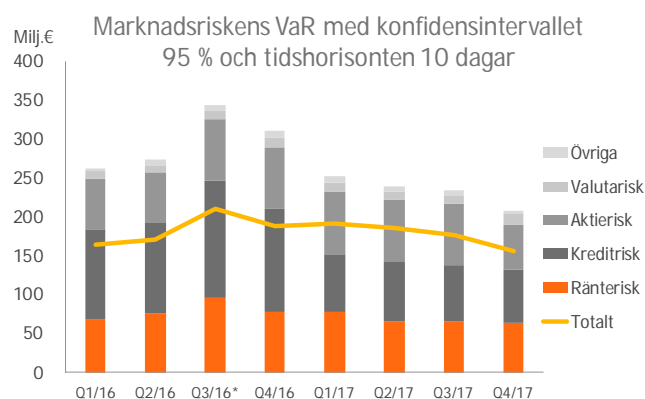
Riskposition

OP Gruppens riskposition har hållits stabil. Riskhanteringsförmågan är stark och tryggar förutsättningarna för gruppens affärsrörelse.

Den goda riskhanteringsförmågan och moderata målrisknivån höll kreditriskpositionen stabil.

OP Gruppens finansieringsposition och likviditet är goda. Tillgången på finansiering har hållits god. Under rapportperioden emitterade OP Gruppen långfristiga obligationslån för totalt 4,0 miljarder euro. Dessutom deltog OP Gruppen i den andra serien av ECB:s riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO-II) med 1 miljard euro. Inlåningens andel av kreditstocken har hållits stabil under rapportperioden.

OP Gruppens marknadsriskposition var stabil under rapportperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter gruppens marknadsrisk, var 156 miljoner euro (188) vid slutet av rapportperioden. I VaR ingår försäkringsföretagens totala omslutning, trading-funktionen, likviditetsreserven och gruppens treasury ränteposition.

* Den separata balansräkningen (pensionsförsäkringsbeståndet) som överförs från Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomi ingår i siffrorna från och med Q3/16.

De operativa riskerna uppskattas i enlighet med målet vara moderata. Den snabba utvecklingen av verksamheten och tjänsterna ställer dock ytterligare utmaningar för riskhanteringen de närmaste åren.

Riskerna i förmånsbestämda pensionsplaner ansluter sig till ränte- och marknadsrisken, framtida pensionshöjningar samt till den längre förväntade livslängden. En förändring i den ränta som tillämpas vid diskontering av pensionsåtagandet har en väsentlig inverkan på pensionsåtagandets belopp. Den minskning i nettoskulden för förmånsbestämda pensionsplaner som under rapportperioden bokförts i övrigt totalresultat förbättrade rapportperiodens totalresultat före skatt med 48 miljoner euro. Nettoskulden minskade av att intäkterna från placeringsverksamheten var god och av att förhöjningsantagandet för kommande arbetspensioner minskade. Förhöjningarna i beloppet av fribrevspensioner, vilka gjordes på basis av försäkringsnämndens rekommendation, och arbetsdomstolens dom om bestämmelserna i finansbranschens kollektivavtal ökade nettoskulden för tilläggsplaner med sammanlagt 45 miljoner euro. Ökningen i nettoskulden för förmånsbestämda pensionsplaner under jämförelseperioden försvagade totalresultatet före skatt med 329 miljoner euro.

En av compliance-funktionens centrala prioriteringar under

2017 var att säkerställa att OP Gruppen skulle efterleva de krav som ställdes av de bestämmelser som trädde i kraft 2018.

Bankrörelse

Bankrörelsens centrala risker är de kreditrisker som uppstår i kundrörelsen samt marknadsrisken.

Bankrörelsens kreditriskposition förblev stabil och riskerna måttfulla. Det sammanlagda beloppet av problemfordringar var 2,9 miljarder euro (2,6), varav sunda lånefordringar som beviljats en eftergift uppgick till 1,9 miljarder euro (1,7). Ökningen i problemfordringarna beror på den ökade användningen av lånefordringar som beviljats en eftergift samt delvis också på svagare ratingar till följd av uppdateringen av ratingklasskalan. Med problemfordringar avses över 90 dagar förfallna fordringar, övriga fordringar med risker och lånefordringar som beviljats en eftergift på grund av kundens ekonomiska svårigheter. Lånefordringar som beviljats en eftergift är fordringar där man på kundens initiativ kommit överens om lättnader i den ursprungliga betalningsplanen för att hjälpa kunden att klara av tillfälliga betalningssvårigheter. Andelsbankerna strävar efter att aktivt finna lösningar för att kunderna ska klara av tillfälliga betalningssvårigheter. Ändringar i betalningsplanen som beror på annat än kundens ekonomiska svårigheter klassificeras inte som problemfordringar. Nedskrivningarna hölls låga och utgjorde 0,06 procent av kredit- och garantistocken (0,09).

Kredit- och garantistocken växte under rapportperioden med 3,5 miljarder euro till 84,8 miljarder euro (81,3). Privatkundernas andel av kredit- och garantistocken var 58,9 procent (60,2). Exponeringar mot privatkunder delas in i sex huvudklasser, och av dem hörde 83,5 procent (84,2) till de två bästa klasserna och 3,6 procent (3,5) till de två svagaste klasserna. Företagskundernas (inkl. bostadssammanslutningarnas) exponeringar utgjorde 38,5 procent (37,5) av kredit- och garantistocken. Av företagskundernas exponeringar utgjorde exponeringarna i de bästa ratingklasserna 1–5,5 55,4 procent (55,2), medan exponeringarna inom de två sämsta ratingklasserna uppgick till 554 miljoner euro (526), dvs. 1,2 procent (1,2).

Inte en enda exponering mot en kund överskred tio procent av kapitalbasen efter avdragsposter och annan kreditriskreducering. Bankrörelsens kapitalbas som täcker exponeringar mot kunder uppgick till 11,0 miljarder euro (10,4).

I exponeringarna mot företag och bostadssammanslutningar var de mest betydande branscherna enligt exponeringsbeloppet uthyrning och förvaltning av bostäder 18,1 procent (17,7), energi 9,8 procent (9,1) samt övrig förvaltning av fastigheter 9,3 procent (10,2). Av exponeringarna i branschen uthyrning och förvaltning av bostäder var 93,5 procent exponeringar i bostadssammanslutningar och 13,1 procent exponeringar med garantier från offentlig sektor.

Uppföljningen av exponeringarna inom Bankrörelsen redovisas nu enligt exponeringsgrupper i stället för de tidigare kundsektorerna. Jämförelseuppgifterna har justerats i enlighet med den nya uppföljningen.

Bankrörelsens ränterisk mätt med effekten av en räntesänkning på en procentenhet på räntenettet under 12 månader var vid slutet av december -81 miljoner euro. Mätningmetoden har

2017 ändrats så att den beaktar de ändringar om nollgolv för referensräntan på bolån som godkännts i konsumentskyddslagen.

OP Gruppen förvaltade vid slutet av rapportperioden insättningar som omfattas av insättningsgarantin för ett totalbelopp på 34,3 miljarder euro (32,6). Ur insättningsgarantifonden ersätts högst 100 000 euro till varje kund i OP Gruppen.

Skadeförsäkring

Skadeförsäkringens centrala risker är de försäkringstekniska riskerna i anslutning till skadeutvecklingen, marknadsriskerna för de placeringar som utgör täckning för försäkringsskulden, en oväntad förlängning av livslängden för förmånstagare till försäkringsskulden för pensioner, nivån på den ränta som använts för att värdera försäkringsskulden samt differensen mellan försäkringsskuldens diskonteringsränta och marknadsräntorna.

En förlängning av den förväntade livslängden med ett år skulle öka försäkringsskulden för pensioner med 45 miljoner euro. En sänkning av den räntenivån som används vid värderingen av försäkringsskulden med 0,1 procentenheter skulle öka försäkringsskulden med 27 miljoner euro.

Det har inte skett några betydande förändringar i skadeförsäkringens försäkringstekniska risker. Den viktigaste marknadsrisken i skadeförsäkringen är den förhöjande effekt som en nedgång i marknadsräntorna har på försäkringsskuldens värde och kapitalkravet.

Placeringarnas riskposition var stabil under rapportperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter risken, var 52 miljoner euro (57) vid slutet av rapportperioden. Inga betydliga förändringar skedde i placeringssportföljens tillgångslagsfördelning. Försäkringsskuldens ränterisk har skyddats utöver med räntederivat också med obligationslån. Ränte- och kreditrisken i portföljen förblev stabil. Säkringsgraden för ränterisken för försäkringsskulden har hållits stabil.

Kapitalförvaltning

De centralaste riskerna i kapitalförvaltningen är marknadsriskerna i livförsäkringens placeringstillgångar, räntan som tillämpats vid värderingen av försäkringsskulden samt att de försäkrades förväntade livslängd växer snabbare än beräknat.

En förlängning av den förväntade livslängden med ett år skulle öka försäkringsskulden med 27 miljoner euro. En sänkning av den räntenivån som används vid värderingen av försäkringsskulden med 0,1 procentenheter skulle öka försäkringsskulden med 32 miljoner euro. Det finns en buffert för placering- och kundbeteenderiskerna i anslutning till de separata försäkringsbestånd som överförts från Suomi-bolaget. Bufferten räcker till för att täcka en betydande negativ avkastning på placeringstillgångarna i de separata bestånden varefter OP Gruppen bär riskerna för bestånden.

I livförsäkringens försäkringstekniska risker har kundbeteenderisken skyddats med ett återförsäkringsavtal, och till följd av det är kundbeteenderisken mindre än under fjolåret.

Placeringarnas riskposition var stabil under året. Nyckeltalet VaR, som mäter risken, var 61 miljoner euro (68) vid slutet av

rapportperioden. Inga betydliga förändringar skedde i placeringsportföljens tillgångsslagsfördelning. Försäkringsskuldens ränterisk har skyddats utöver med räntederivat också med obligationslån. Ränte- och kreditrisken i portföljen förblev stabil. Säkringsgraden för ränterisken i försäkringsskuden är något högre än vid början av året.

Övrig rörelse

De centrala riskerna inom Övrig rörelse är likviditetsreservens kredit- och marknadsrisker samt likviditetsriskerna. Marknadsrisken har störst betydelse för skuldebrev som ingår i likviditetsreserven.

Marknadsrisken i relation till marknadsvärdet av skuldebreven i likviditetsreserven (VaR 95 %) förblev stabil under rapportperioden. Placeringarna minskade något. Inga betydliga förändringar skedde i tillgångsslagsfördelningen.

OP Gruppen tryggar sin likviditet med en likviditetsreserv som i huvudsak består av tillgodohavanden på centralbanker och fordringar som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering. Likviditetsreserven och de övriga källorna för tilläggsfinansiering i enlighet med beredskapsplanen räcker till för att täcka finansieringsbehovet för minst två år i situationer där marknadsupplåningen inte skulle fungera och där inlåningsstocken skulle minska måttligt.

Skuldebreven som godtas som säkerhet minskade bland annat till följd av att de användes som säkerhet i TLTRO-II-finansieringstransaktionen.

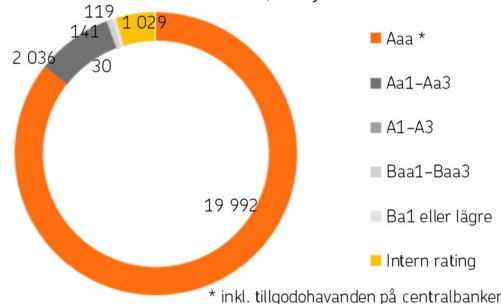
OP Gruppens likviditet och tillräckligheten hos likviditetsreserven följs upp bland annat med ett LCR-relationstal som mäter likviditetstäckningskravet. Enligt övergångsbestämmelserna ska LCR-relationstalet vara minst 80 procent 2017 och minst 100 procent från början av 2018. OP Gruppens LCR-relationstal var vid slutet av december 123 procent.

Likviditetsreserv

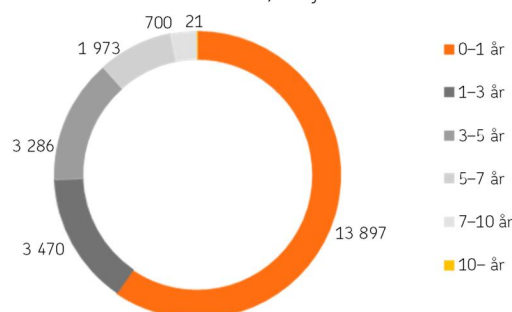
Mrd. €	31.12.2017	31.12.2016	Förändring, %
Tillgodohavanden på centralbanker	12,8	9,3	37,2
Skuldebrev som godtas som säkerhet	9,1	11,2	-18,7
Företagskrediter som godtas som säkerhet		0,1	
Totalt	21,9	20,6	6,2
Fordringar som inte godtas som säkerhet	1,5	1,4	5,8
Likviditetsreserven till marknadsvärde	23,3	22,0	6,2
Värderingsavdrag (Haircut)	-0,7	-0,7	2,5
Likviditetsreserven till säkerhetsvärde	22,7	21,3	6,3

Likviditetsreserven omfattar skuldebrev emitterade av stater, kommuner, finansiella institut och företag med god rating samt värdepapperiserade fordringar och krediter som godtas som säkerhet. Skuldebreven i likviditetsreserven har i reservkalkylen värderats till marknadsnoteringar.

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt rating 31.12.2017, milj.€

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt maturitet 31.12.2017, milj.€

Rating

Ratinginstitut	Kortfristig upplåning	Utsikter	Långfristig upplåning	Utsikter
Standard & Poor's	A-1+	Stabila	AA-	Stabila
Moody's	P-1	Stabila	Aa3	Stabila

OP Företagsbanken Abp har rating från Standard & Poor's Credit Market Services Europe Limited och Moody's Investors Service Ltd. Vid bedömningen av OP Företagsbankens rating beaktar ratinginstituten hela OP Gruppens ekonomiska situation.

Ratingen ändrades inte under rapportperioden.

Standard & Poor's bekräftade i juli 2017 OP Företagsbanken Abp:s långfristiga rating till AA- och kortfristiga rating till A-1+. Utsikterna för ratingarna hölls stabila.

Segmentens resultat

OP Gruppens rörelsesegment är Bankrörelse, Skadeförsäkring och Kapitalförvaltning. Hälso- och välbefinnanderörelsen ingår i rörelsesegmentet Skadeförsäkring. Den rörelse som inte hör till rörelsesegmenten presenteras i segmentet "Övrig rörelse". Rapporteringen per rörelsesegment följer principerna för upprättandet av OP Gruppens bokslut.

Bankrörelse

- Resultatet före skatt var 666 miljoner euro (574).
- Intäkterna ökade med 6,8 procent. Räntenettet, nettoprovisionsintäkterna och nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade från jämförelseperioden. Kostnaderna ökade med 5,3 procent på grund av utvecklingskostnaderna och volymökningen.
- Utlåningen ökade på ett år med 4,6 procent och inlåningen med 5,8 procent. De uttagna företagskrediterna ökade med 1,6 procent och de uttagna bolånen minskade med 2,4 procent från jämförelseperioden.
- Nedskrivningarna, 47 miljoner euro (76), utgjorde 0,06 procent (0,09) av kredit- och garantistocken.
- De mest betydande satsningarna inom bankrörelsen gällde förnyelsen av system för finansiering och betalning. De nya räntesäkringsalternativen för bolån och verktygen för mobilbetalning har fått ett positivt bemötande.

Bankrörelsens nyckeltal

Milj. €	1–12/2017	1–12/2016	Förändring, %
Räntenetto	1 184	1 134	4,4
Provisionsintäkter, netto	631	605	4,3
Nettointäkter från placeringsverksamhet	18	-15	
Övriga intäkter	37	27	37,0
Intäkter totalt	1 870	1 751	6,8
Personalkostnader	354	378	-6,2
Avskrivningar och nedskrivningar	51	44	15,0
Övriga rörelsekostnader	565	499	13,1
Kostnader totalt	970	921	5,3
Nedskrivningar av fordringar	47	76	-38,3
OP-bonus till ägarkunder	187	180	4,1
Resultat före skatt	666	574	16,0
Kostnads-intäktsrelation, %	51,9	52,6	-0,7
Milj. €			
Uttagna bolån	6 954	7 125	-2,4
Uttagna företagskrediter	7 389	7 275	1,6
Förmedlade bostads- och fastighetsaffärer, st.	13 080	12 664	3,3
Mrd. €			
Utlåning	31.12.2017	31.12.2016	Förändring, %
Bolån	37,5	36,8	1,8
Krediter till företag	19,7	19,0	4,0
Bostadssammanslutningar och övriga krediter	25,0	22,8	9,7
Utlåning totalt	82,2	78,6	4,6
Garantier	2,6	2,8	-6,5
Inlåning			
Daglig- och betalningsrörelseinsättningar	40,1	37,1	8,1
Placeringsinsättningar	17,9	17,7	1,0
Inlåning totalt	58,0	54,8	5,8

Utlåningen ökade på ett år med 4,6 procent till 82,2 miljarder euro.

Inlåningen ökade på ett år med 5,8 procent till 58,0 miljarder euro. Placeringsinsättningarna ökade med 179 miljoner euro, dvs. 1,0 procent, under året. Insättningarna på brukskonton och i betalningsrörelsen ökade på ett år med 8,1 procent.

De bostads- och fastighetsaffärer som OP Gruppens Fastighetscentraler förmedlade ökade med 3,3 procent från jämförelseperioden. OP Gruppen utvecklar nya digitala tjänster också för boende. Sommaren 2017 öppnades nättjänsten OP Hem, som är det första steget mot ett ekosystem för boende.

Kundernas intresse för att skydda bolån och bostadssammanslutningars krediter mot en ränteuppgång har ökat och intäkterna från ränteskydden femdubblades från jämförelseperioden till 34 miljoner euro (7).

Studiestödsreformen trädde i kraft 1.8.2017. Den medför att det nu är möjligt att per månad ta ut upp till 60 procent mer studielån med statsborgen än tidigare. Inom OP Gruppen togs under augusti–september ut ett rekordbelopp i studielån, totalt 98 miljoner euro. Studielån togs ut under 2017 för sammanlagt 253 miljoner euro (184).

OP Gruppen undertecknade under rapportperioden med Europeiska investeringsbanken (EIB) ett avtal om en finansieringsmodell med riskdelningsgaranti för stora och medelstora företag. Med avtalet gav OP Gruppen medelstora finländska företag tillgång till ett finansieringspaket på 300 miljoner euro. Riskdelningsgarantin riktas till lämpliga finansieringsobjekt hos OP Gruppens medelstora företagskunder. Dessutom pågår två andra garantiprogram från Europeiska investeringsfonden (EIR): SME InnovFin och SME Initiative. Med programmen har kundernas investeringar stötts för 180 miljoner euro.

I september lanserades OP Gräsrotsfinansiering: en helt digital tjänst som förenar företag som behöver finansiering med placerarna. OP fungerar som förmedlare av finansiering i tjänsten. Tjänsten är för företagen en ny form för att finansiera tillväxten och för placerarna ett sätt att stöda verksamhet som motsvarar deras värden och stöda lokala företag. OP Gruppen ordnade två finansieringsomgångar under rapportperioden. I bästa fall skapar gräsrotsfinansiering ny tillväxt och nya arbetsplatser i Finland och den passar därför som finansieringsform för OPs samhälleliga verksamhet.

Under våren togs Siirto-tjänsten i bruk i OP-mobilen och Pivo, och efter det har det blivit vanligt att betala med telefonnummer bland våra kunder. Pivo lanserades som ett betalsätt i nätbutiker och mobilnyckeln började stegvis tas i bruk i OP-mobilen.

OP Gruppen fick erkänsla för produkterna och tjänsterna under rapportperioden. OP Gruppen tog första plats bland de finländska bankerna i Global Finances tävling World's Best Bank.

Vid slutet av december översteg antalet bankkunder 3,7 miljoner. OP Gruppen fick i januari–december 143 000 nya bankkunder, dvs. 9,3 procent mindre än ett år tidigare, vilket berodde på att det andra och tredje kvartalet 2016 var exceptionellt goda med hänsyn till ökningen i antalet kunder.

Bankrörelsens resultat

Bankrörelsens resultat före skatt var 666 miljoner euro (574), dvs. 16,0 procent större än jämförelseperiodens resultat. Intäkterna ökade med 6,8 procent och kostnaderna med 5,3 procent. Till följd av de ökade intäkterna stärktes kostnads-intäktsrelationen till 51,9 procent (52,6). Nedskrivningarna var små, 47 miljoner euro (76), vilket motsvarar 0,06 procent av kredit- och garantistocken (0,09).

Räntenettet ökade med 4,4 procent till 1 184 miljoner euro (1 134) till följd av att utlåningen ökade och kostnaderna för upplåningen minskade.

Nettoprovisionsintäkterna från bankrörelsen ökade med 26 miljoner euro till 631 miljoner euro (605) till följd av att provisionerna för ränteskydd och bostadsförmedlingen ökade.

De totala nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade med 33 miljoner euro. Nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade på grund av den positiva CVA-justeringen till följd av ränteändringarna och andra ändringar på marknaden. CVA-justeringen var 21 miljoner euro positiv, medan den för jämförelseperioden var 12 miljoner euro negativ.

De övriga rörelseintäkterna ökade av intäkterna på 4 miljoner euro i anslutning till försäljningen av kortinlösen- och betalterminaltjänsterna samt krediteringen av upplåningskostnader på 9 miljoner euro från segmentet Övrig rörelse.

Kostnaderna ökade med 5,3 procent till 970 miljoner euro (921). Personalkostnaderna minskade med 23 miljoner euro till 354 miljoner euro (378). De övriga rörelsekostnaderna ökade med 13,1 procent. ICT-kostnaderna ökade med 51 miljoner euro. ICT-kostnaderna ökade av satsningarna på utveckling och de ökade volymerna.

Skadeförsäkring

- Resultatet före skatt var 210 miljoner euro (244). Nettointäkterna från placeringsverksamheten uppgick till 179 miljoner euro (97). Resultatet före skatt till verkligt värde var 119 miljoner euro (311).
- Premieintäkterna ökade med 0,9 procent (1,6). Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 135 miljoner euro (85).
- Diskonteringsräntan för pensionsåtaganden sänktes i september till 1,5 procent. Sänkningen av diskonteringsräntan ökade försäkringsersättningarna med 102 miljoner euro (55).
- Den operativa totalkostnadsprocenten var 96,1 (87,6) och den operativa driftskostnadsprocenten 20,3 (18,5). Totalkostnadsprocenten var 97,6 (89,1). Den sänkta diskonteringsräntan och den svaga skadeutvecklingen försämrade totalkostnadsprocenterna.
- OP Gruppen säljer hela aktiestocken i sitt baltiska dotterbolag Seesam Insurance AS jämte filialerna i Lettland och Litauen till Vienna Insurance Group (VIG). Parterna har undertecknat köpebrevet 18.12.2017.
- Förnyelsen av skadeförsäkringens bassystem har börjat. Under rapportperioden lanserades en ny trafikförsäkring samt en hemförsäkring och reseförsäkring i den helt digitala tjänstefamiljen OP Nano.

Skadeförsäkringens nyckeltal

Milj. €	1–12/2017	1–12/2016	Förändring, %
Premieintäkter	1 432	1 420	0,9
Försäkringsersättningar	970	883	9,8
Övriga kostnader	3	3	4,3
Försäkringsnetto	459	534	-14,0
Nettointäkter från placeringsverksamhet	179	97	84,7
Övriga nettointäkter	-25	-33	-24,9
Intäkter totalt	614	598	2,7
Personalkostnader	116	115	0,8
Avskrivningar och nedskrivningar	50	41	22,6
Övriga rörelsekostnader	236	196	20,0
Kostnader totalt	402	352	14,1
OP-bonus till ägarkunder	2	2	5,0
Resultat före skatt	210	244	-13,9
Totalkostnadsprocent	97,6	89,1	
Operativ totalkostnadsprocent	96,1	87,6	
Operativ skadeprocent	75,8	69,1	
Operativ driftskostnadsprocent	20,3	18,5	
Operativ riskprocent	69,3	63,3	
Operativ omkostnadsprocent	26,9	24,3	
Solvensprocent*	135	143	
Stora skador med skadekostnad för egen räkning	78	61	
Förändringarna jämfört med avsättningarna för skador under de föregående åren (run off-resultat)	35	60	

*med beaktande av övergångsbestämmelser.

Premieintäkterna från privatkunderna och Baltikum ökade. Premieintäkterna från företagskunder var mindre än under jämförelseperioden. Den allt hårdare priskonkurrensen, särskilt inom trafikförsäkringen och företagsförsäkringarna, återspeglade sig i intäktsutvecklingen bland såväl privat- som företagskunderna. Skadeutvecklingen var klart svagare än under jämförelseperioden.

Utvecklingen av nät- och mobiltjänster hör till skadeförsäkringens prioriteringsområden inom såväl försäkringstjänsten som ersättningstjänsten.

De nya tjänsterna Skadehjälpen och skadeanmälan i OP-mobilien har använts flitigt. Av privatkundernas skador anmäls nästan 70 procent (70) elektroniskt. Under rapportperioden lanserade gruppen den nya, helt digitala OP Nano-tjänstefamiljen och inom den en hemförsäkring i maj och en reseförsäkring i september.

Under 2017 öppnades inom skadeförsäkringssegmentet Pohjola Sjukhus i Uleåborg och Kuopio. Sjukhusbygget i Åbo framskrider som planerat.

OP Gruppen säljer hela aktiestocken i sitt baltiska dotterbolag Seesam Insurance AS jämte filialerna i Lettland och Litauen till Vienna Insurance Group (VIG). Parterna har undertecknat köpebrevet 18.12.2017. Avsikten är att företagsaffären ska genomföras under 2018, förutsatt att affären får myndigheternas godkännande och att de övriga villkoren för affären uppfylls.

Skadeförsäkringens resultat

Resultatet före skatt var 210 miljoner euro (244). Försäkringsnettot sjönk med 14,0 procent till 459 miljoner euro främst till följd av sänkningen av diskonteringsräntan. De nettointäkter från placeringar som bokförts i resultaträkningen ökade med 82 miljoner euro. Realisationsvinsterna från placeringar uppgick till 132 miljoner euro (55). Resultatet före skatt till verkligt värde var 119 miljoner euro (311).

Den operativa totalkostnadsprocenten var 96,1 (87,6). De operativa nyckeltalen innehåller effekterna av förändringarna i diskonteringsräntan, men inte avskrivningar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp.

Premieintäkter

Milj. €	1–12/2017	1–12/2016	Förändring, %
Privatkunder	786	771	1,9
Företagskunder	584	591	-1,3
Baltikum	62	58	8,2
Totalt	1 432	1 420	0,9

Utan sänkningen av diskonteringsräntan ökade försäkringsersättningarna med 4,8 procent. Skadekostnaden för nya storskador på egendom och verksamhet var större än under jämförelseperioden. Under januari–december registrerades 85 nya (78) stora skador på egendom och verksamhet och skadekostnaden för egen räkning var för dem totalt 78 miljoner euro (61). Till den här klassen räknas skador på över 0,3 miljoner euro. Förändringen i avsättningarna för de lagstadgade pensionerna var mindre än under jämförelseperioden. Under januari–december var förändringen i avsättningarna för pensionerna -8 miljoner euro (10). I slutet av september sänktes diskonteringsräntan till 1,5 procent. Vid slutet av 2016 var den genomsnittliga diskonteringsräntan 1,97 procent. Sänkningen av diskonteringsräntan ökade försäkringsersättningarna med 102 miljoner euro (55), vilket försvagade den operativa totalkostnadsprocenten med 7,1 procentenheter (3,9).

Förändringarna jämfört med skadorna under de föregående åren, utan inverkan av förändringen i diskonteringsräntan, förbättrade det försäkringstekniska bidraget med 35 miljoner euro (60).

Den operativa skadeprocenten var 75,8 (69,1). Den operativa riskprocenten exklusive indirekta skaderegleringskostnader var 69,3 (63,3).

Kostnaderna ökade med 14,1 procent till följd av de ökade ICT-kostnaderna och utvidgningen av hälso- och välbefinnanderörelsen och var 50 miljoner euro större än under jämförelseperioden. Den operativa driftskostnadsprocenten var

20,3 (18,5). Den operativa omkostnadsprocenten, som innehåller de indirekta skaderegleringskostnaderna, var 26,9 (24,3).

Operativt försäkringstekniskt bidrag och totalkostnadsprocent (CR)

	1–12/2017		1–12/2016	
	Bidrag milj. €	CR, %	Bidrag milj. €	CR, %
Privatkunder	93	88,1	130	83,1
Företagskunder	-41	107,0	41	93,1
Baltikum	3	95,3	5	91,1
Totalt	55	96,1	176	87,6

Sänkningen av diskonteringsräntan försvagade den försäkringstekniska lönsamheten för såväl privatkunderna som i synnerhet företagskunderna. Företagskundernas bidrag utan den förändring i diskonteringsräntan som överstiger planen var 4 miljoner euro negativt. Den svaga skadeutvecklingen belastade storkundernas lönsamhet.

Placeringsverksamheten

Skadeförsäkringens nettointäkter från placeringarna till verkligt värde var 135 miljoner euro (85). Nettointäkterna från placeringarna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor.

Placeringsbeståndets fördelning

%	31.12.2017	31.12.2016
Obligationslån och räntefonder	68,0	74,4
Alternativa placeringar	4,7	3,2
Aktier	8,5	8,1
Kapitalplaceringar	1,9	2,9
Fastigheter	8,3	9,8
Penningmarknaden	8,5	1,9
Totalt	100	100

Under rapportperioden har olikvida fonder med säkerhet i fastighet och låg risk i placeringsbeståndet flyttats från klassen obligationslån och räntefonder till klassen alternativa placeringar. Jämförelseuppgifterna i tabellen har justerats.

Skadeförsäkringsrörelsens placeringsbestånd var vid slutet av rapportperioden 3 903 miljoner euro (3 876). Placeringarna på investeringsnivån stod för 95 procent (91), och 66 procent (62) av placeringarna hade en rating på minst A-. Vid slutet av rapportperioden var ränteplaceringarnas modifierade duration 5,1 (5,4).

Den genomsnittliga avkastningen på direkta placeringar i obligationslån till förfallodagen beräknad enligt anskaffningsvärdet för instrumenten (running yield) var 1,8 procent (1,7).

Kapitalförvaltning

- Resultatet före skatt var 247 miljoner euro (226). Resultatet före skatt till verkligt värde var 163 miljoner euro (262).
- Nettoprovisionsintäkterna ökade med 16,6 procent från jämförelseperioden. I synnerhet ökade avkastningsprovisionerna från kapitalförvaltningen, nettoförsäljningen och bruttot av de förvaltade medlen från jämförelseperioden.
- Nettointäkterna från livförsäkringens placeringsverksamhet minskade med 41 miljoner euro, dvs. 36,9 procent. De kortfristiga räntekompletteringarna minskade nettointäkterna från placeringsverksamheten med 67 miljoner euro från jämförelseperioden. Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 96 miljoner euro (78).
- Bruttot av de förvaltade medlen ökade på ett år med 4,6 procent till 78,0 miljarder euro.
- Under rapportperioden vidtogs förberedelser för ändringarna i regelverket och förfaringsätt som motsvarar MiFID II togs i bruk vid årsskiftet. Utvecklingen av den elektroniska försäljningen och skötseln av ärenden fortsatte under rapportperioden.

Kapitalförvaltningens nyckeltal

Milj. €	1–12/2017	1–12/2016	Förändring, %
Provisionsintäkter, netto			
Fonder och kapitalförvaltning*	276	225	22,7
Livförsäkringar*	174	169	2,7
Kostnader*	64	64	0,7
Provisionsintäkter, netto, totalt	385	330	16,6
Nettointäkter från livförsäkringens riskrörelse	27	24	10,0
Nettointäkter från livförsäkringsrörelsens placeringsverksamhet	70	111	-36,9
Övriga intäkter	25	17	45,1
Intäkter totalt	507	483	5,0
Personalkostnader	75	89	-15,4
Avskrivningar och nedskrivningar	28	25	10,3
Övriga rörelsekostnader	130	119	9,0
Kostnader totalt	233	233	-0,1
OP-bonus till ägarkunder	28	25	14,8
Resultat före skatt	247	226	9,2
Mrd. €	31.12.2017	31.12.2016	Förändring, %
Förvaltade medel (brutto)			
Placeringsfonder	24,6	23,5	4,7
Institutionella kunder	24,2	24,6	-1,7
Private Banking	19,1	17,3	10,5
Fondanknutna försäkringsbesparingar	10,2	9,2	10,3
Förvaltade medel totalt (brutto)	78,0	74,5	4,6
Milj. €	1–12/2017	1–12/2016	Förändring, %
Nettoförsäljning			
Spar- och placeringskunder	711	327	117,5
Private Banking-kunder	563	437	28,8
Institutionella kunder	623	434	43,5
Nettoförsäljning totalt	1 897	1 198	58,3

*Elimineringar av interna poster i segmentet har justerats retroaktivt för under fjärde kvartalet.

De förbättrade utsikterna i den globala ekonomin avspeglades positivt på placeringsmarknaden, varför efterfrågan på kapitalförvaltningsprodukter fortsatte att öka och värdet på de förvaltade medlen ökade. Nettoförsäljningen uppgick till 1 897 miljoner euro (1 198), och bruttot av de förvaltade medlen ökade på ett år med 4,6 procent till 78,0 miljarder euro (74,5). I de förvaltade medlen ingick medel från företag som hör till OP Gruppen för cirka 13 miljarder euro (17).

OP Gruppen har permanent slopat handelskostnaderna för fonder för sina ägarkunder. Ett tecken på att fondförmåner väcker intresse bland kunderna är att antalet fondandelsägare i OP-fonderna under rapportperioden ökade med nästan 62 000 brutto. Det totala antalet spar- och placeringskunder ökade under rapportperioden med cirka 17 000 och uppgick vid slutet av december till cirka 783 000.

OP-fondernas Morningstar-klassificering var 2,9 (3,1).

Utvecklingen av den elektroniska försäljningen och skötseln av ärenden inom kapitalförvaltningen fortsatte under rapportperioden. De elektroniska avtalens andel uppgår redan till 51 procent (38) av de nya avtalen inom kapitalförvaltningen. Av placeringsfondorderna gjordes 80 procent elektroniskt (74). Dessutom har utvecklingsprojekt i anslutning till ändringar i regelverket, t.ex. MiFID II och T2S, avancerat under rapportperioden. Med satsningarna skapas beredskap för att vidareutveckla affärsrörelsen under de nya bestämmelserna.

Kapitalförvaltningens resultat

Resultatet före skatt ökade till 247 miljoner euro (226). Ökningen i resultatet stöddes i synnerhet av den goda utvecklingen i provisionsintäkter från kapitalförvaltningen. Också intresseföretagens resultat var bättre än under jämförelseperioden. Realisationsvinsterna ökade från jämförelseperioden med 11 miljoner euro till 113 miljoner euro. Resultatet till verkligt värde var 163 miljoner euro (262).

Nettoprovisionsintäkterna ökade med 16,6 procent från jämförelseperioden och uppgick till 385 miljoner euro (330). Nettoprovisionsintäkterna utgjorde 0,50 procent av bruttot av de förvaltade medlen.

Nettointäkterna från livförsäkringens placeringar till verkligt värde var 96 miljoner euro (78). Nettointäkterna från placeringarna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor. De s.k. separata balansräkningar som överförts från Suomi-bolaget ingår inte i nettointäkterna.

Kostnaderna låg på ungefär samma nivå som under jämförelseperioden sedan ICT-kostnaderna ökat med 11 miljoner euro (utvecklingskostnadernas andel av tillväxten 5 miljoner euro), avskrivningarna ökat med 3 miljoner euro och personalkostnaderna minskat med 14 miljoner euro bland övriga rörelsekostnader. Kostnaderna utgjorde 0,29 procent av bruttot av de förvaltade medlen.

Försäkringsskuldens ränterisk skyddas med räntekompletteringar och räntederivat. De kortfristiga räntekompletteringarnas nettoökning var 51 miljoner euro under rapportperioden (-16). Under jämförelseperioden minskade nettoförändringen i de kortfristiga räntekompletteringarna försäkringsskulden. Räntekompletteringarna av försäkringsskulden (utan de separata balansräkningarna) var vid rapportperiodens slut 405 miljoner euro (432). Av räntekompletteringarna utgjorde 87 miljoner euro (36) kortfristiga räntekompletteringar.

Livförsäkringens placeringstillgångar utan de tillgångar som utgör täckning för fondanknutna försäkringar, räntederivat som skyddar försäkringsskulden och de separata balansräkningarna uppgick till 3 830 miljoner euro (4 100). Andelen placeringar i ränteportföljen som till sin rating räknas till investeringsnivån var 95 procent (93). Vid slutet av rapportperioden var ränteplaceringsarnas modifierade duration 4,4 (4,9). Den genomsnittliga avkastningen på direkta placeringar i obligationslån (utan de separata balansräkningarna) till förfallodagen beräknad enligt anskaffningsvärdet för instrumenten (running yield) var 1,7 procent (1,6).

Placeringsbeståndets fördelning

%	31.12.2017	31.12.2016
Obligationslån och räntefonder	69,5	76,2
Alternativa placeringar	9,3	7,1
Aktier och aktiefonder	6,1	6,3
Fastigheter	6,9	7,2
Penningmarknaden	8,2	3,2
Totalt	100	100

Intäkter från placeringsverksamheten i livförsäkringens separata balansräkningar

Av de försäkringsbestånd som överförts från Suomi-bolaget 2015 och 2016 bildades i samband med beståndsoverlåtelsen separata balansräkningar med en vinstutdelningspolicy som avviker från den övriga livförsäkringsrörelsen.

Placeringstillgångarna i den separata balansräkningen för det individuella livförsäkringsbeståndet utan de räntederivat som skyddar försäkringsskulden uppgick vid slutet av rapportperioden till 891 miljoner euro (1 066). Nettointäkterna till verkligt värde var 19 miljoner euro (17). Nettointäkterna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor.

Placeringsbeståndets fördelning: separat balansräkning för det individuella livförsäkringsbeståndet

%	31.12.2017	31.12.2016
Obligationslån och räntefonder	78,5	81,1
Alternativa placeringar	9,4	7,7
Aktier och aktiefonder	1,0	2,9
Fastigheter	6,6	6,7
Penningmarknaden	4,4	1,6
Totalt	100	100

Placeringstillgångarna i den separata balansräkningen för det individuella pensionsförsäkringsbeståndet utan de räntederivat som skyddar försäkringsskulden uppgick vid slutet av rapportperioden till 2 573 miljoner euro (3 049). Nettointäkterna till verkligt värde var 86 miljoner euro. Nettointäkterna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor.

Placeringsbeståndets fördelning: separat balansräkning för det individuella pensionsförsäkringsbeståndet

%	31.12.2017	31.12.2016
Obligationslån och räntefonder	75,8	71,4
Alternativa placeringar	12,3	1,4
Aktier och aktiefonder	0,7	2,4
Fastigheter	7,4	6,1
Penningmarknaden	3,8	18,7
Totalt	100	100

Övrig rörelse

Övrig rörelsens nyckeltal

Milj. €	1–12/2017	1–12/2016	Förändring, %
Räntenetto	-75	-61	23,6
Provisionsintäkter, netto	-63	-59	6,4
Nettointäkter från placeringsverksamhet	230	199	15,7
Övriga rörelseintäkter	632	572	10,4
Andel av intresseföretagens resultat	7	-6	
Intäkter totalt	732	646	13,3
Personalkostnader	213	180	18,0
Avskrivningar och nedskrivningar	118	50	
Övriga rörelsekostnader	446	321	38,9
Kostnader totalt	777	552	40,9
Nedskrivningar av fordringar	0	0	
Resultat före skatt	-45	95	

Segmentet Övrig rörelsens resultat

Resultatet före skatt för segmentet Övrig rörelse var -45 miljoner euro (95). Resultatet försämrades av att kostnaderna ökade till följd av de ökade satsningarna på utveckling samt av att nedskrivningarna av förvaltningsfastigheter ökat. De totala intäkterna ökade med 13,3 procent till 732 miljoner euro.

Räntenettet för segmentet Övrig rörelse var -75 miljoner euro (-61). Nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade med 15,7 procent till 230 miljoner euro. Derivatrörelsen inverkade sänkande på räntenettet och ökade på nettointäkterna från värdepappershandel som ingår i nettointäkterna från placeringsverksamheten. Enligt OP Gruppens bokföringspraxis ingår intäkter från derivatinstrument både i räntenettet och i nettointäkterna från värdepappershandel. Fördelningen av intäkter mellan de här resultaträkningsposterna kan variera avsevärt beroende på vilka derivatinstrument som används vid hanteringen av positionen. Dessutom ökade nettointäkterna från placeringsverksamheten av att nettointäkterna från tillgångar som kan säljas ökade med 5 miljoner euro. Nettoprovisionsintäkterna minskade med 4 miljoner euro till -63 miljoner euro eftersom provisionskostnaderna minskade.

De övriga rörelseintäkterna ökade med 60 miljoner euro till 632 miljoner euro till följd av att OP Gruppens interna debiteringar ökat. På segmentet Övrig rörelse bokfördes dessutom återbäringar av mervärdesskatter av engångsnatur från tidigare år och räntor på dem för totalt 22 miljoner euro. OP Gruppen sålde sitt avtals- och betalterminalbestånd för kortinlösen- och betalterminaltjänster till Nets under det andra kvartalet. I segmentet Övrig rörelse bokfördes intäkter av engångsnatur på 20 miljoner euro från affären. Extra avskrivningar bokfördes för affären för 3 miljoner euro och övriga kostnader för 3 miljoner euro. Under jämförelseperioden bokfördes bland övriga rörelseintäkter intäkter av engångsnatur på 76 miljoner euro för Visa Inc:s köp av Visa Europe Ltd.

Kostnaderna i segmentet Övrig rörelse ökade av de betydande satsningarna på utvecklingen av tjänster samt av nedskrivningarna. Dessutom påverkades ökningen av kostnaderna i segmentet av att andelsbankernas back office-

uppgifter centraliserats. Kostnaderna totalt ökade med 225 miljoner euro till 777 miljoner euro. Personalkostnaderna ökade med 18,0 procent till 213 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 38,9 procent till 446 miljoner euro. Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar ökade med 68 miljoner euro till 118 miljoner euro. Nedskrivningar av förvaltningsfastigheter bokfördes för sammanlagt 37 miljoner euro mer än under jämförelseperioden.

Snittmarginalen för OP Gruppens skuldebrev inom marknadsupplåningen till seniorvillkor, TLTRO-II-upplåningen och säkerställda obligationslån var i december 19 räntepoäng (31). Kostnaderna för marknadsupplåning minskar på grund av användningen av TLTRO-II-finansiering samt då upplåning till högre kostnad förfaller. De säkerställda obligationslånen rapporteras som en del av segmentet Bankrörelse.

Förändringar i OP Gruppens struktur

I OP Gruppens bokslut konsolideras vid slutet av rapportperioden totalt 167 andelsbanker (173) och OP Andelslagskoncernen.

Försäkringsverksamheten vid OVY Försäkring Ab lades ned och bolaget avstod frivilligt från sin koncession, varvid bolagets namn ändrades till OVY Ab. Bolaget övergick helt i OP Andelslags ägo 21.12.2017.

Under rapportperioden minskade antalet andelsbanker genom fusioner av andelsbanker.

Pielisen Osuuspankki fusionerades med Pohjois-Karjalan Osuuspankki. Fusionen registrerades 31.3.2017.

Karjalan Osuuspankki fusionerades med Mynämäen-Nousiaisten Osuuspankki. Fusionen registrerades 30.4.2017.

Vetelin Osuuspankki fusionerades med Kaustisen Osuuspankki. Bankens firma ändrades vid fusionen till Perhonjokilaakson Osuuspankki. Fusionen registrerades 31.5.2017.

Vetelin Ylipään Osuuspankki fusionerades med Halsuan Osuuspankki. Bankens firma ändrades vid fusionen till Halsua-Ylipään Osuuspankki. Fusionen registrerades 30.6.2017.

Oriveden Osuuspankki fusionerades med Mäntän Seudun Osuuspankki. Bankens firma ändrades vid fusionen till Pohjois-Hämeen Osuuspankki. Fusionen registrerades 30.6.2017.

Kuhmoisten Osuuspankki fusionerades med Järvi-Hämeen Osuuspankki. Fusionen registrerades 31.7.2017.

Pohjois-Savon Osuuspankki, Leppävirran Osuuspankki och Suonenjoen Osuuspankki har 10.8.2017 godkänt en fusionsplan enligt vilken Leppävirran Osuuspankki och Suonenjoen Osuuspankki fusioneras med Pohjois-Savon Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionen är 28.2.2018.

Paattisten Osuuspankki, Auran Osuuspankki, Marttilan Osuuspankki, Pöytyän Osuuspankki och Tarvasjoen Osuuspankki har 10.8.2017 godkänt en fusionsplan, enligt vilken Auran Osuuspankki, Marttilan Osuuspankki, Pöytyän Osuuspankki och Tarvasjoen Osuuspankki fusioneras med Paattisten Osuuspankki. I samband med fusionen ändras Paattisten Osuuspankkis firma till Auranmaan Osuuspankki. Enligt planerna kommer verkställandet av fusionen att registreras 31.3.2018.

Suur-Savon Osuuspankki, Haukivuoren Osuuspankki, Heinäveden Osuuspankki, Hirvensalmen Osuuspankki och Sulkavan Osuuspankki har 20.9.2017 godkänt en fusionsplan, enligt vilken Haukivuoren Osuuspankki, Heinäveden Osuuspankki, Hirvensalmen Osuuspankki och Sulkavan Osuuspankki fusioneras till Suur-Savon Osuuspankki. Enligt planerna kommer verkställandet av fusionen att registreras 31.3.2018.

OP Försäkring Ab säljer hela aktiestocken i sitt baltiska dotterbolag Seesam Insurance AS jämte filialerna i Lettland och Litauen till Vienna Insurance Group (VIG). Parterna har undertecknat köpebrevet 18.12.2017. Avsikten är att företagsaffären ska genomföras under 2018, förutsatt att affären får myndigheternas godkännande och att de övriga villkoren för affären uppfylls.

Personal och ersättningar

Vid slutet av rapportperioden hade OP Gruppen 12 269 anställda (12 227). Antalet anställda var i genomsnitt 12 212 (12 271). Antalet anställda i andelsbankerna minskade under året.

Under rapportperioden gick 357 personer (388) i pension från OP Gruppen. Medelåldern för de pensionerade var 62,1 år (61,7).

OP Gruppen bygger upp en verksamhetsmodell för att förnya personalens kompetens. Med modellen förutses en förändring, där digitaliseringen och automatiseringen i framtiden kommer att få en del av de nuvarande uppgifterna i finansbranschen att försvinna. Samtidigt ger de upphov till nytt arbete som kräver ny kompetens. Med verksamhetsmodellen för förnyelse av kompetensen uppmuntras och vägleds de anställda att se till sitt arbetsmarknadsvärde. OP har som mål att erbjuda stöd för att de anställda vilkas arbete i framtiden upphör eller förändras väsentligt ska kunna utbilda sig och hitta nytt arbete. De första

stegen enligt modellen tas 2018. En del av dem har redan pilottestats.

Chefdirektör Reijo Karhinen gick i enlighet med sitt direktörsavtal i pension 31.1.2018. Reijo Karhinen har varit chefdirektör för OP Gruppen sedan 2007. Förvaltningsrådet för OP Gruppens centralinstitut utnämnde 20.9.2017 juris magister, MBA och teknologie doktor Timo Ritakallio till ny chefdirektör för OP Gruppen. Timo Ritakallio övergår i OP Gruppens tjänst från uppdraget som verkställande direktör för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Hans uppdrag i OP Gruppen börjar 1.3.2018. Tony Vepsäläinen sköter direktionsordförandens och chefdirektörens uppgifter tills den nya chefdirektören inleder sitt uppdrag.

Direktionsledamot Jouko Pölönen avgår från OP Gruppens centralinstituts direktion 30.4.2018 för att bli verkställande direktör för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Jouko Pölönen har varit anställd vid OP Gruppen sedan 2001 och från 2014 ansvarat för segmentet Bankrörelse.

OP Gruppens rörliga ersättningar fördelar sig på kortsiktiga företagsvisa ersättningar och långsiktiga ersättningar på grupplanet. OP Gruppens långsiktiga ersättningssystem på grupplanet består av ett ersättningssystem avsett för ledningen samt en personalfond avsedd för den övriga personalen.

Ett nytt långsiktigt ersättningssystem har fastställts för ledningen för 2017–19. Dessutom fortsätter OP Gruppens personalfonds ersättningssystem med ettåriga intjäningsperioder.

Ersättningssystemen har upprättats i enlighet med bestämmelserna om ersättningssystemen inom finansbranschen. Ersättningssystemet 2017–19 iakttar huvudprinciperna för den föregående treåriga intjäningsperioden.

Som långsiktiga målmätare har OP Andelslags förvaltningsråd uppställt OP Gruppens resultat före skatt, kundupplevelse och digital kommunikation. Målen på grupplanet är desamma såväl i ersättningssystemet för ledningen som i OP Gruppens personalfond.

OP Andelslags förvaltning

OP Gruppens centralinstitut (OP Andelslag) ordinarie andelsstämma hölls 21.3.2017.

Till förvaltningsrådet omvaldes följande förvaltningsrådsledamöter som stod i tur att avgå för en treårsperiod som slutar 2020: hälsocentralsläkare Terttu Hällfors, verkställande direktör Timo Laine och professor Jaakko Pehkonen.

Till nya förvaltningsrådsledamöter för en treårsperiod som slutar 2020 valdes koordinator Mervi Hinkkanen och verkställande direktör Juha Luomala.

I stället för de personer som avgick från förvaltningsrådet före slutet av mandattiden valdes som nya förvaltningsrådsledamöter för en mandattid som upphör 2018 verkställande direktör Olli Koivula och Senior Manager Anssi Mäkelä.

Till nya förvaltningsrådsledamöter valdes dessutom utanför OP Gruppen vicehäradshövding Tiina Bäckman, ekonomidirektör

Riitta Palomäki och verkställande direktör Arto Ylimartimo. Deras mandattid slutar 2020. Förvaltningsrådet har sammanlagt 36 ledamöter.

Vid sitt konstituerande möte valde förvaltningsrådet sitt presidium. Till ordförande omvaldes professor i nationalekonomi Jaakko Pehkonen och till vice ordförande lektor i marknadsföring Mervi Väisänen och verkställande direktör Olli Tarkkanen.

Utöver presidiet spelar förvaltningsrådets fem utskott en central roll i förvaltningsrådets arbete. Förvaltningsrådets ordförande är också ordförande för förvaltningsrådets arbetsutskott, ersättningsutskottet och nomineringskommittén för centralinstitutskoncernens ledning. Ordförande för förvaltningsrådets revisionsutskott är professor Jarna Heinonen och ordförande för riskhanteringsutskottet ingenjör Ola Eklund.

Centralinstitutets andelsstämma beslöt 21.3.2017 ändra andelslagets stadgar så att direktionens ersättare slopas från stadgarna. Beslutet inverkar inte på direktionens nuvarande sammansättning.

Den ordinarie andelsstämman valde revisionssammanslutningen KPMG Oy Ab till revisor för räkenskapsperioden 2017. KPMG Oy Ab har till huvudansvarig revisor utsett CGR Raija-Leena Hankonen.

Investeringar och tjänsteutveckling

Centralinstitutet och dess dotterföretag svarar för utvecklingen av OP Gruppens tjänster. Av kostnaderna i anslutning till tjänsteutveckling består en betydande del av ICT-investeringar och definitioner i anslutning till dem.

OP Gruppens utvecklingskostnader uppgick i januari–december till 454 miljoner euro (315). Kostnaderna omfattar licensavgifter, köptjänster, andra externa kostnader i anslutning till projekt samt eget arbete. Av utvecklingskostnaderna har 234 miljoner euro (180) aktiverats.

Närmare information om gruppens investeringar finns i de segmentvisa avsnitten i den här bokslutskommunikén samt avsnittet "OP Gruppens strategi och numeriska mål".

Utsikter för 2018

Den ekonomiska tillväxten inom euroområdet nådde 2017 den bästa takten under det innevarande decenniet. Inflationen var ändå måttfull och Europeiska centralbankens politik stimulerande. I Finland var den ekonomiska tillväxten fortsatt snabb och vidsträckt. Investeringarna ökade kraftigt, och företagets lönsamhet förbättrades. Konsumenternas förtroende var fortsatt gott, och sysselsättningen ökade snabbare. Den positiva ekonomiska utvecklingen fortsätter under den närmaste tiden såväl i Finland som inom euroområdet. Penningpolitiken stramas småningom åt under året, men de korta räntorna väntas stiga måttfullt. De största riskerna inom den närmaste framtiden har att göra med den allt större osäkerheten på finansmarknaden samt med den politiska miljön. På längre sikt finns en risk för att den ekonomiska tillväxten blir anspråkslös, om inte ekonomin kan förnyas tillräckligt då befolkningen åldras och digitaliseringen framskrider.

Finansbranschen har anpassat sig bra till den nya omvärlden med låga räntor. De låga marknadsräntorna har bromsat upp tillväxten i bankernas räntenetto och försämrat intäkterna från försäkringsbolagens ränteplaceringar, men också förbättrat kundernas kreditbetalningsförmåga. Nedskrivningarna har förblivit små trots att perioden med långsam tillväxt redan har varat i flera år. De viktigaste strategiska riskerna inom finansbranschen förknippas för närvarande med förändringen i kundbeteendet, digitaliseringen i omvärlden och den allt mer utvecklade regleringen. Brytningsskedet i branschen hotar att under de närmaste åren bromsa upp tillväxten och bryta ner intäkterna. Finansbranschen står under de närmaste åren inför ett kraftigt behov av att förnyas. Förändringarna i omvärlden ökar vikten av en långsiktig förnyelse samt betydelsen av att styra lönsamheten och kapitaltäckningen.

OP Gruppens resultat före skatt 2018 uppskattas bli ungefär detsamma som eller mindre än 2017. De största osäkerhetsmomenten förknippas med förändringar i ränte- och placeringsmiljön, tillväxttakten på marknaden, förändringarna i konkurrensläget och nedskrivningarna. Standarden IFRS 9, som togs i bruk vid början av 2018, väntas öka resultatvolatiliteten på kort sikt.

Alla prognoser och bedömningar i den här bokslutskommunikén grundar sig på rådande uppfattning om den ekonomiska utvecklingen. De faktiska resultaten kan avvika betydligt.

Resultaträkning

Milj. €	Not	10-12/ 2017	10-12/ 2016	1-12/ 2017	1-12/ 2016
Räntenetto	3	279	260	1 094	1 058
Försäkringsnetto	4	137	140	478	558
Provisionsintäkter, netto	5	254	222	928	859
Nettointäkter från placeringsverksamhet	6	90	108	495	390
Övriga rörelseintäkter		11	18	94	122
Andel av intresseföretagens resultat		14	-4	27	1
Intäkter totalt		784	743	3 115	2 989
Personalkostnader		193	199	758	762
Avskrivningar och nedskrivningar		88	44	246	160
Övriga rörelsekostnader		223	188	769	646
Kostnader totalt		504	431	1 773	1 567
Nedskrivningar av fordringar	7	20	41	48	77
OP-bonus till ägarkunder		56	53	217	206
Resultat före skatt		204	218	1 077	1 138
Inkomstskatter		51	41	223	223
Periodens resultat		153	177	854	915
Fördelning:					
Ägare		150	177	849	913
Innehav utan bestämmande inflytande		3	0	6	2
Periodens resultat		153	177	854	915
Rapport över totalresultat					
Periodens resultat		153	177	854	915
Poster som inte omklassificeras till resultatet					
Vinst(er)/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner					
		20	-27	48	-329
Förändring i omvärderingsfond					
		17		17	
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet					
Förändring i fonden för verkligt värde					
Värdering till verkligt värde					
		-86	-54	-146	176
Säkring av kassaflöde					
		-4	-59	-32	-35
Omräkningsdifferenser					
		0	0	0	0
Inkomstskatter					
Poster som inte omklassificeras till resultatet					
Vinst(er)/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner					
		-4	5	-10	66
Förändring i omvärderingsfond					
		-4		-4	0
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet					
Värdering till verkligt värde					
		17	11	29	-35
Säkring av kassaflöde					
		1	12	6	7
Periodens totalresultat		110	66	764	764
Fördelning av totalresultat:					
Ägare		122	63	759	726
Innehav utan bestämmande inflytande		-12	3	5	38
Periodens totalresultat		110	66	764	764

Balansräkning

Milj. €	Not	31.12. 2017	31.12. 2016
Kontanta medel		12 937	9 471
Fordringar på kreditinstitut		504	337
Finansiella tillgångar för handel		590	692
Derivatinstrument	10	3 412	4 732
Fordringar på kunder	12	82 240	78 604
Investeringstillgångar		22 506	25 105
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal		10 126	9 168
Andelar av intresseföretag		228	91
Immateriella tillgångar		1 555	1 474
Materiella tillgångar		798	871
Övriga tillgångar		2 131	2 992
Skattefordringar		214	210
Tillgångar totalt		137 242	133 747
Skulder till kreditinstitut		5 157	4 669
Derivatinstrument		3 026	4 044
Skulder till kunder		65 549	60 077
Försäkringsskuld	13	9 950	10 586
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	13	10 158	9 205
Skuldebrev emitterade till allmänheten	14	26 841	28 287
Avsättningar och övriga skulder		3 150	4 226
Skatteskulder		890	894
Tilläggsandelar		0	77
Efterställda skulder		1 400	1 445
Skulder totalt		126 122	123 509
Eget kapital			
Hänförligt till OP Gruppens ägare			
Andelskapital			
Medlemsandelar		191	182
Avkastningsandelar		2 906	2 719
Fonden för verkligt värde	15	176	318
Övriga fonder		2 173	2 108
Ackumulerade vinstmedel		5 573	4 808
Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		101	102
Eget kapital totalt		11 121	10 237
Skulder och eget kapital totalt		137 242	133 747

Rapport över förändringar i eget kapital

Milj. €	Eget kapital som hör till ägare				Totalt	Hänförligt till Innehav utan bestäm- mande inflytande	Eget kapital totalt
	Andels- kapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Ackumu- lerade vinstmedel			
Eget kapital 1.1.2016	2 656	242	2 085	4 271	9 254	70	9 324
Periodens totalresultat		77		650	726	38	764
Periodens resultat				913	913	2	915
Övrigt totalresultat		77		-263	-187	36	-151
Vinstutdelning				-71	-71		-71
Ökningar i medlems-, tilläggs- och avkastningsandelar	245*			-16*			
Fondöverföringar			23	-23			
Övriga				-2	-2	-6	-8
Eget kapital 31.12.2016	2 901	318	2 108	4 808	10 135	102	10 237

*Interna eliminerings i eget kapital har justerats. Till följd av det har beloppet av tilläggsandelar under Andelskapital ökat med 16 miljoner euro och vinstmedlen har minskat lika mycket.

Milj. €	Eget kapital som hör till ägare				Totalt	Hänförligt till Innehav utan bestäm- mande inflytande	Eget kapital totalt
	Andels- kapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Ackumu- lerade vinstmedel			
Eget Kapital 1.1.2017	2 901	318	2 108	4 808	10 135	102	10 237
Periodens totalresultat		-142	14	887	759	5	764
Periodens resultat				849	849	6	854
Övrigt totalresultat		-142	14	38	-90	0	-90
Vinstutdelning				-89	-89		-89
Ökningar i medlems-, tilläggs- och avkastningsandelar	196				196		196
Intrasseföretagsöverföringar				19	19		19
Fondöverföringar			51	-51			
Övriga				-1	-1	-6	-7
Eget Kapital 31.12.2017	3 097	176	2 173	5 573	11 019	101	11 121

Kassaflödesanalys

Milj. €	1–12/ 2017	1–12/ 2016
Kassaflöde från rörelsen		
Periodens resultat	854	915
Justeringar i periodens resultat	289	577
Ökning (-) eller minskning (+) av rörelsetillgångar	-1 520	-8 573
Fordringar på kreditinstitut	40	99
Finansiella tillgångar för handel	-185	-28
Derivatinstrument	-41	32
Fordringar på kunder	-3 680	-3 531
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal	-594	-150
Investeringstillgångar	2 059	-4 166
Övriga tillgångar	881	-827
Ökning (+) eller minskning (-) av rörelseskulder	5 134	7 500
Skulder till kreditinstitut	605	3 025
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	0	0
Derivatinstrument	-2	-36
Skulder till kunder	5 473	1 857
Försäkringsskuld	29	3 061
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	124	-185
Avsättningar och övriga skulder	-1 095	-222
Betald inkomstskatt	-205	-248
Erhållna utdelningar	123	91
A. Kassaflöde från rörelsen totalt	4 674	263
Kassaflöde från investeringar		
Likvida medel som hålls till förfall, ökningar		-3
Likvida medel som hålls till förfall, minskningar	52	19
Anskaffning av dotterföretag och intresseföretag med avdrag för likvida medel vid anskaffningstidpunkten	-96	-3
Försäljning av dotterföretag och intresseföretag med avdrag för likvida medel vid försäljningstidpunkten	10	
Investeringar i materiella och immateriella tillgångar	-352	-308
Overlåtelse av materiella och immateriella tillgångar	51	50
B. Kassaflöde från investeringar totalt	-335	-246
Kassaflöde från finansiering		
Efterställda skulder, ökningar		0
Efterställda skulder, minskningar		-144
Skuldebrev emitterade till allmänheten, ökningar	24 051	26 164
Skuldebrev emitterade till allmänheten, minskningar	-24 747	-25 303
Andels- och aktiekapital, ökningar	838	1 317
Andels- och aktiekapital, minskningar	-718	-1 118
Utdelningar och räntor på andelskapital	-89	-71
C. Kassaflöde från finansiering totalt	-666	845
Nettoförändring av likvida medel (A+B+C)	3 674	863
Likvida medel vid början av räkenskapsperioden	9 571	8 708
Likvida medel vid slutet av räkenskapsperioden	13 245	9 571
Erhållna räntor	2 066	2 362
Betalda räntor	-992	-1 325
Likvida medel		
Kontanta medel	12 937	9 471
På anfordran betalbara fordringar på kreditinstitut	307	100
Totalt	13 245	9 571

Uppgifter enligt rörelsessegment

Kapitaliseringen av segmenten baserar sig på den kapitaltäckningsanalys som OP Gruppen upprättat i enlighet med kreditinstitutslagen. Kapitalkraven enligt kapitaltäckningsanalysen har fördelats på rörelsesegmenten. Kapital har allokerats till bankrörelsen så att kärnprimärkapitalrelationen (CET1) är 20 % (19 %). Till skadeförsäkringsrörelsen har allokerats kapital så att solvensprocenten (SII) är 120. Livförsäkringsrörelsens solvensprocent är 130. Allokeringen av kapital inverkar på den interna ränta som segmentet betalar.

	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Resultatet för januari–december 2017, milj. €						
Räntenetto	1 184	-15	1	-75	-1	1 094
varav interna nettoresultat före skatt	-17	-12	1	28		
Försäkringsnetto		459	27		-8	478
Provisionsintäkter, netto	631	-25	385	-63	-1	928
Nettointäkter från placeringsverksamhet	18	179	70	230	-3	495
Övriga rörelseintäkter	36	12	8	632	-595	94
Andel av intresseföretagens resultat	1	3	15	7	0	27
Intäkter totalt	1 870	614	507	732	-608	3 115
Personalkostnader	354	116	75	213	-1	758
Avskrivningar och nedskrivningar	51	50	28	118		246
Övriga rörelsekostnader	565	236	130	446	-608	769
Kostnader totalt	970	402	233	777	-609	1 773
Nedskrivningar av fordringar	47	0	0	0	1	48
OP-bonus till ägarkunder	187	2	28		0	217
Resultat före skatt	666	210	247	-45	0	1 077

	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Resultatet för januari–december 2016, milj. €						
Räntenetto	1 134	-20	6	-61	-1	1 058
varav interna nettoresultat före skatt	-18	-17	5	30		
Försäkringsnetto		534	24		0	558
Provisionsintäkter, netto	605	-23	330	-59	5	859
Nettointäkter från placeringsverksamhet	-15	97	111	199	-3	390
Övriga rörelseintäkter	25	8	8	572	-491	122
Andel av intresseföretagens resultat	2	1	3	-6	0	1
Intäkter totalt	1 751	598	483	646	-489	2 989
Personalkostnader	378	115	89	180	0	762
Avskrivningar och nedskrivningar	44	41	25	50	0	160
Övriga rörelsekostnader	499	196	119	321	-490	646
Kostnader totalt	921	352	233	552	-490	1 567
Nedskrivningar av fordringar	76	0		0	1	77
OP-bonus till ägarkunder	180	2	25		0	206
Resultat före skatt	574	244	226	95	0	1 138

Balansräkning 31.12.2017, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Kontanta medel	104	318	438	12 807	-729	12 937
Fordringar på kreditinstitut	9 727	6	84	9 615	-18 928	504
Finansiella tillgångar för handel	-4			596	-3	590
Derivatinstrument	335	10	83	3 320	-336	3 412
Fordringar på kunder	83 070	0	1	-19	-812	82 240
Investeringstillgångar	531	3 532	7 088	16 740	-5 384	22 506
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			10 126			10 126
Andelar av intresseföretag	9	10	64	30	114	228
Immateriella tillgångar	64	677	364	453	-3	1 555
Materiella tillgångar	409	42	26	333	-12	798
Övriga tillgångar	305	727	296	1 294	-490	2 131
Skattefordringar	112	18	29	43	11	214
Tillgångar totalt	94 661	5 341	18 599	45 213	-26 572	137 242
Skulder till kreditinstitut	9 460			14 204	-18 506	5 157
Derivatinstrument	223	15	31	3 097	-339	3 026
Skulder till kunder	59 228		0	7 839	-1 518	65 549
Försäkringsskuld		3 143	6 807		0	9 950
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal			10 158			10 158
Skuldebrev emitterade till allmänheten	11 974			15 696	-829	26 841
Avsättningar och övriga skulder	1 568	548	275	1 248	-489	3 150
Skatteskulder	376	76	69	369	0	890
Tilläggsandelar	19				-19	0
Efterställda skulder	82	135	245	1 391	-452	1 400
Skulder totalt	82 929	3 917	17 585	43 844	-22 153	126 122
Eget kapital						11 121
Balansräkning 31.12.2016, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Kontanta medel	113	90	459	9 329	-520	9 471
Fordringar på kreditinstitut	6 351	6	53	10 180	-16 253	337
Finansiella tillgångar för handel	-4		0	698	-2	692
Derivatinstrument	458	26	125	4 582	-459	4 732
Fordringar på kunder	79 144	0		683	-1 223	78 604
Investeringstillgångar	580	3 755	7 909	17 705	-4 843	25 105
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			9 168		0	9 168
Andelar av intresseföretag	10	2	28	27	25	91
Immateriella tillgångar	62	689	374	353	-3	1 474
Materiella tillgångar	480	46	25	332	-12	871
Övriga tillgångar	292	708	336	2 104	-448	2 992
Skattefordringar	103	12	12	62	21	210
Tillgångar totalt	87 588	5 334	18 490	46 054	-23 719	133 747
Skulder till kreditinstitut	9 565			10 533	-15 428	4 669
Derivatinstrument	168	17	21	4 297	-460	4 044
Skulder till kunder	54 693		3	6 815	-1 434	60 077
Försäkringsskuld		3 008	7 578			10 586
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal			9 205			9 205
Skuldebrev emitterade till allmänheten	10 522			18 790	-1 026	28 287
Avsättningar och övriga skulder	1 856	553	285	2 095	-562	4 226
Skatteskulder	355	95	87	338	19	894
Tilläggsandelar	93				-17	77
Efterställda skulder	82	135	245	1 436	-452	1 445
Skulder totalt	77 334	3 809	17 424	44 303	-19 360	123 509
Eget kapital						10 237

Noter

- Not 1 Redovisningsprinciper
- Not 2 Nyckeltal och formler för nyckeltalen
- Not 3 Räntenetto
- Not 4 Försäkringsnetto
- Not 5 Provisionsintäkter, netto
- Not 6 Nettointäkter från placeringsverksamhet
- Not 7 Nedskrivningar av fordringar
- Not 8 Kategorisering av finansiella tillgångar och skulder
- Not 9 Klassificering av finansiella instrument återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod
- Not 10 Derivatinstrument
- Not 11 Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning
- Not 12 Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar
- Not 13 Försäkringsrörelsens skulder
- Not 14 Skuldebrev emitterade till allmänheten
- Not 15 Fonden för verkligt värde efter skatt
- Not 16 Ställda säkerheter
- Not 17 Åtaganden utanför balansräkningen
- Not 18 Kapitaltäckning för kreditinstitut
- Not 19 Exponeringar enligt ratingklass
- Not 20 Försäkringsbolagens solvens
- Not 21 OP Gruppens kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat
- Not 22 Närståendetransaktioner

Not 1 Redovisningsprinciper

Bokslutskommunikén har upprättats med iakttagande av standarden IAS 34 (Delårsrapportering) och de principer för upprättandet av bokslutet som redogjorts för i koncernens bokslut 2016.

Bokslutskommunikén är oreviderad. Alla siffror i delårsrapporten har avrundats och därför kan summan av enskilda tal avvika från den summa som angetts.

Bokslutskommunikén offentliggörs på finska, svenska och engelska. Den finska versionen är den officiella version som gäller, ifall det finns konflikter mellan språkversionerna.

Hur andelsbankernas intäkter och kostnader bokförs per segment

Tidigare har andelsbankernas intäkter och kostnader redovisats i segmentet Bankrörelse. Från början av 2017 har andelsbankernas intäktsposter bokförts enligt de olika segmenten. Kostnaderna har fördelats på segmenten enligt orsaksprincipen eller med fördelningsregler. Intäkterna och kostnaderna i kapitalförvaltningssegmentet har ökat särskilt mycket jämfört med den tidigare fördelningen. Andelsbankernas placeringar i medlemsandelar och tilläggsandelar i OP Andelslag, som tidigare redovisades i segmentet Bankrörelse, har eliminerats i segmentet Övrig rörelse. Delårsrapportens jämförelseuppgifter har justerats att motsvara det nya presentations sättet. Ändringarna i jämförelseuppgifterna för huvudposterna i resultaträkningen och balansräkningen redovisas i tabellerna nedan.

Bankrörelse

Resultaträkning	Redovisat tidigare		Ny	
	1.1.–31.12.2016	Förändring	1.1.–31.12.2016	
Intäkter	1 924	-173	1 751	
Kostnader	1 072	-151	921	
Resultat före skatt	596	-22	574	

Balansräkning	Redovisat tidigare		Ny	
	31.12.2016	Förändring	31.12.2016	
Tillgångar	93 312	-5 723	87 588	
Skulder	77 361	-27	77 334	

Skadeförsäkring

Resultaträkning	Redovisat tidigare		Ny	
	1.1.–31.12.2016	Förändring	1.1.–31.12.2016	
Intäkter	557	40	598	
Kostnader	326	26	352	
Resultat före skatt	230	14	244	

Balansräkning	Redovisat tidigare		Ny	
	31.12.2016	Förändring	31.12.2016	
Tillgångar	5 331	2	5 334	
Skulder	3 798	10	3 809	

Kapitalförvaltning

Resultaträkning	Redovisat tidigare		Ny	
	1.1.–31.12.2016	Förändring	1.1.–31.12.2016	
Intäkter	365	118	483	
Kostnader	109	124	233	
Resultat före skatt	232	-6	226	

Balansräkning	Redovisat tidigare		Ny	
	31.12.2016	Förändring	31.12.2016	
Tillgångar	18 483	7	18 490	
Skulder	17 400	24	17 424	

Övrig rörelse

Resultaträkning	Redovisat tidigare		Ny	
	1.1.–31.12.2016	Förändring	1.1.–31.12.2016	
Intäkter	631	15	646	
Kostnader	551	0	552	
Resultat före skatt	80	14	95	

Balansräkning	Redovisat tidigare		Ny	
	31.12.2016	Förändring	31.12.2016	
Tillgångar	46 333	-279	46 054	
Skulder	45 440	-1 137	44 303	

Elimineringar

Resultaträkning	Redovisat tidigare		Ny	
	1.1.–31.12.2016	Förändring	1.1.–31.12.2016	
Intäkter	-489	0	-489	
Kostnader	-490	0	-490	
Resultat före skatt	0	0	0	

Balansräkning	Redovisat tidigare		Ny	
	31.12.2016	Förändring	31.12.2016	
Tillgångar	-29 712	5 993	-23 719	
Skulder	-20 490	1 130	-19 360	

Nya standarder och tolkningar

IFRS 9 Finansiella Instrument

OP Gruppen tog 1.1.2018 i bruk standarden IFRS 9 "Finansiella instrument", vilken offentliggjorts av IASB i juli 2014 och antagits av EU i november 2016. Ibruktagningen av IFRS 9 medförde ändringar i klassificeringen, värderingen och nedskrivningarna av finansiella instrument. Den har också en betydande inverkan på andra standarder som gäller finansiella instrument, t.ex. standarden IFRS 7 "Finansiella instrument: Upplysningar". OP Gruppen fortsätter säkringsredovisningen i enlighet med IAS 39 efter övergången till standarden IFRS 9.

Övergången till IFRS 9 medför ändringar i redovisningsprinciperna och justeringar i beloppet av fordringar som tidigare redovisats i balansräkningen. Justeringarna i bokförda värden redovisas i den ingående balansen på omklassificeringsdagen bland eget kapital. OP Gruppen justerar inte jämförelseuppgifterna för tidigare år i bokslutet för 2018. De ändringar i bokslutsnoterna enligt standarden IFRS 7 som tillämpningen av standarden IFRS 9 medför kommer att redovisas endast för räkenskapsperioden 2018. Uppgifterna i noterna för jämförelseperioden kommer att hållas oförändrade.

Enligt rådande bedömningar kommer effekten före skatt på det egna kapitalet i den ingående balansen 1.1.2018 efter att standarden IFRS 9 tagits i bruk att för OP Gruppen vara sammanlagt 59 miljoner euro negativ. Effekten består av följande:

- Effekten av ändringen i sättet att räkna nedskrivningar är 53 miljoner euro negativ före skatt.
- Värderingsdifferensen från omklassificeringen av finansiella tillgångar är 6 miljoner euro negativ.

De effekter av ibruktagningen av standarden IFRS 9 som presenteras i den här rapporten kan ännu preciseras, eftersom OP Gruppen fortsätter att färdigställa ECL-modeller och utveckla IT-system som gäller dem samt att förstärka kontrollerna.

De nya redovisningsprinciperna och värderingsmetoderna samt ledningens av prövning beroende poster kan ändras tills OP Gruppen offentliggör det första bokslut som innehåller ingående balansen 1.1.2018.

Klassificering och värdering

Klassificeringen och värderingen av finansiella tillgångar enligt IFRS 9 baserar sig på de finansiella tillgångarnas affärsmodell samt egenskaperna hos de avtalsenliga kassaflödena från dem.

OP Gruppen har omklassificerat de finansiella tillgångarna i enlighet med IFRS 9 utifrån förvaltningen av lån och olika skuldebrev enligt hur deras affärsmodell nås samt enligt egenskaperna hos skuldebrevens avtalsenliga kassaflöden.

Merparten av OP Gruppens lån och skuldebrev klassificeras fortsättningsvis till upplupet anskaffningsvärde eller till verkligt värde via övrigt totalresultat.

De största ändringarna i klassificeringen riktade sig mot placeringarna i OP Gruppens skade- och livförsäkring. Klassificeringen av egetkapitalinstrument och fondplaceringar ändrades i regel till verkligt värde via resultatet. OP Gruppen kommer att på placeringarna inom skade- och livförsäkringen tillämpa ett tillfälligt undantag (s.k. overlay approach), som återställer resultateffekterna av de här instrumenten till en nivå som motsvarar IAS 39.

Klassificeringen av OP Gruppens finansiella skulder ändrades inte av IFRS 9.

Nedskrivningar

Förväntade kreditförluster ("ECL") beräknas på basis av alla balansposter som värderas till upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde via övrigt totalresultat samt låneåtaganden och garantiavtal utanför balansräkningen.

ECL beräknas med modellerade riskparametrar och formeln $\text{probability of default (PD)} \times \text{loss given default (LGD)} \times \text{exposure at default (EAD)}$ för merparten av portföljerna. Ett undantag utgör de största företagsexponeringarna som fortfarande följs upp fordran för fordran. ECL beräknas avtalsenligt antingen för 12 månader eller för hela löptiden beroende på om instrumentets kreditrisk på balansdagen har ökat betydligt sedan det första redovisningstillfället eller inte.

En betydlig ökning i kreditrisken bedöms med såväl kvalitativa som kvantitativa kriterier. De kvalitativa kriterierna består av olika mätare av kreditrisk (t.ex. lånefordringar som beviljats en eftergift) och de beaktas främst i klassificeringsmodellerna. Kreditklassificeringarna påverkar under hela löptiden det PD-tal som används för att bedöma den kvantitativa förändringen. Dessutom har kreditrisken ökat betydligt, om en betalning har förfallit för mer än 30 dagar sedan.

Avtalen klassificeras i tre steg:

- Steg 1: avtal, vars kreditrisk inte har ökat betydligt från det första redovisningstillfället och för vilka beräknas ECL för 12 månader.
- Steg 2: avtal, vars kreditrisk har ökat betydligt från det första redovisningstillfället och för vilka beräknas ECL för hela löptiden.
- Steg 3: fallerande avtal, för vilka också beräknas ECL för hela löptiden.

För definitionen av fallissemang (default) används en definition som är enhetlig med definitionen för kapitaltäckningsanalysen.

I beräkningsmodellen inkluderas framtidsinriktad information och makroekonomiska scenarier. De makroekonomiska scenarierna är de samma som också annars används i OP Gruppens ekonomiska årsplanering. De scenarier som används är tre: bas, stark och svag.

OP Gruppen övergår i den individuella nedskrivningskalkyleringen till att i regel beräkna den förväntade kreditförlusten med modeller enligt standarden IFRS 9. Till följd av det har de tidigare individuella och gruppvisa nedskrivningarna enligt standarden IAS 39 återförts och i stället har redovisats förväntade kreditförluster enligt standarden IFRS 9 för sammanlagt 546 miljoner euro. De individuella nedskrivningar som redovisats tidigare, sammanlagt 422 miljoner euro, har i regel ersatts med förväntade kreditförluster enligt steg 3 medan de gruppvisa nedskrivningar som redovisats tidigare, sammanlagt 71 miljoner euro, har ersatts med kreditförluster enligt steg 1 och 2. Till följd av det minskade det egna kapitalet före skatt med 53 miljoner euro.

De förväntade kreditförlusterna ökade mest i företagsfinansieringen medan de förväntade kreditförlusterna för bolån minskade från de tidigare IAS 39-nedskrivningarna på grund av att deras säkerhetsställning var god. För privatkunderna uppkom den största ökningen i ECL för revolverande krediter, eftersom de också omfattas av en prognosticerad användning av en limit utanför balansräkningen.

Placeringar som redovisas till verkligt värde via övrigt totalresultat, kreditlöften och garantier ingår i ECL-kalkyleringen för första gången.

ECL-kalkyleringen omfattar många bedömningar som i väsentlig grad kan påverka beloppet av de förväntade kreditförlusterna. De är bl.a.:

- Fastställande av en betydande ökning i kreditrisken (SICR)
- Olika antaganden som används för att beräkna ECL för 12 månader och hela löptiden
- Makroekonomiska prognoser som används i kalkyleringen.

Den förväntade kreditförlusten väntas vara konjunkturkänslig för ändringar i makroekonomiska prognoser och den kan öka betydligt då konjunkturutsikterna försämras.

Beloppet av de förväntade kreditförlusterna (ECL), 546 miljoner euro, blev mindre än den förväntade förlusten (EL) för kapitaltäckningen, 791 miljoner euro, dvs. beloppet av förväntade kreditförluster i bokföringen påverkar inte OP Gruppens CET1-nyckeltal 1.1.2018. Sättet att beräkna EL för kapitaltäckningen är fastställt av myndigheterna och det innehåller bl.a. försiktighet i form av olika golv. ECL i bokföringen beskriver däremot det rådande ekonomiska läget, och baserar sig på OP Gruppens egna modeller utan inbyggd försiktighet. OP Gruppen kommer tills vidare inte att tillämpa tillsynsförordningens övergångsbestämmelse för perioden 1.1.2018–31.12.2022, enligt vilken effekterna av nedskrivningskalkyleringen enligt standarden IFRS 9 kan beaktas stegvis.

Ändring i principerna för periodisering av provisioner

I samband med den systemutveckling som skett till följd av övergången till standarden IFRS 9 övergår OP Gruppen till att periodisera expeditionsvgifter och uppläggningsavgifter som betalats vid privatkunders uttag av krediter med effektivräntemetoden över kreditens löptid. Eftersom en fullständig retroaktiv tillämpning inte är tekniskt möjlig, justeras endast provisionerna för jämförelseperioden 2017 i resultaträkningen. Effekten av det här på eget kapital före skatt är 47 miljoner euro negativ. De här provisionerna periodiseras på kommande år enligt den genomsnittliga löptiden för privatkundslån.

IFRS 15 Intäkter från kontrakt med kunder

OP Gruppen tillämpar standarden IFRS 15 från 1.1.2018. Standarden IFRS 15 Intäkter från kontrakt med kunder ersatte de nuvarande standarderna IAS 11 och IAS 18. Dessutom ändrades standarden IAS 40 Förvaltningsfastigheter då standarden IFRS 15 trädde i kraft. Standarden IFRS 15 gäller i OP Gruppen främst provisioner i segmentet Kapitalförvaltning och provisioner som inte hör till beräkningen av effektiv ränta i segmentet Bankrörelse. Den nya standarden inverkar inte på resultatföringen av finansiella instrument eller försäkringar. Standarden IFRS 15 ökar den information som presenteras i noterna från 2018. Grupperingen av de provisionsintäkter och -kostnader som presenteras i nettoprovisionsintäkterna preciseras i noterna. I nettoprovisionsintäkterna kommer man att som nya poster redovisa provisionsintäkter och -kostnader från hälso- och välbefinnandetjänsterna, kapitalförvaltningsprovisioner, provisioner som betalats för kapitalförvaltningstjänster, juridiska arvoden samt fondernas provisionskostnader. IFRS 15 ändrar inte tidpunkten för intäktsföring av Kapitalförvaltningens förvaltningsprovisioner, avkastningsbaserade provisioner och andra provisioner som hör till standardens tillämpningsområde jämfört med nuvarande praxis. Övergången till standarden IFRS 15 har därmed ingen ekonomisk effekt på OP Gruppens resultat. OP Gruppen övergår till att tillämpa standarden IFRS 15 med en retroaktiv metod.

Not 2 Nyckeltal och formler för nyckeltalen

	1–12/ 2017	1–12/ 2016
Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	8,0	9,4
Räntabilitet på eget kapital (ROE) till verkligt värde, %	6,4	7,8
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	0,63	0,71
Kostnadernas andel av intäkterna, %	57	52
Antalet anställda i genomsnitt	12 212	12 271

ALTERNATIVA NYCKELTAL

Europeiska värdepappersmyndighetens (ESMA) nya anvisningar om alternativa nyckeltal trädde i kraft 3.7.2016. Alternativa nyckeltal redovisas för att beskriva den ekonomiska utvecklingen i affärsrörelsen och förbättra jämförbarheten mellan olika rapportperioder. Alternativa nyckeltal ska inte betraktas som ersättande mätare jämfört med de nyckeltal som definieras i IFRS-bokslutsreglerna.

Formlerna för de alternativa nyckeltal som tillämpas presenteras nedan och de motsvarar till innehållet de nyckeltal som presenterats tidigare.

Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	$\frac{\text{Periodens resultat}}{\text{Eget kapital (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på eget kapital (ROE) till verkligt värde, %	$\frac{\text{Periodens totalresultat}}{\text{Eget kapital (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	$\frac{\text{Periodens resultat}}{\text{Balansomslutning i genomsnitt (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Kostnadernas andel av intäkterna, %	$\frac{\text{Kostnader totalt}}{\text{Intäkter totalt}} \times 100$
Nedskrivningar av fordringar i kredit- och garantistocken, %	$\frac{\text{Nedskrivningar av fordringar} \times (\text{dagar i räkenskapsperioden} / \text{dagar i rapportperioden})}{\text{Kredit- och garantistocken vid rapportperiodens slut}} \times 100$
Skadeförsäkringens nyckeltal:	
Skadeprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Driftskostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader} + \text{avskrivningar/justeringar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Riskprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar exkl. skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Totalkostnadsprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	Skadeprocent + driftskostnadsprocent Riskprocent + omkostnadsprocent
Omkostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Operativ skadeprocent	$\frac{\text{Ersättningar exkl. förändringar i beräkningsgrunden}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$
Operativ driftskostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$
Operativ totalkostnadsprocent	Operativ skadeprocent + operativ driftskostnadsprocent Operativ riskprocent + operativ omkostnadsprocent
Operativ riskprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar exkl. skaderegleringskostnader och förändringar i beräkningsgrunden}}{\text{Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden}} \times 100$
Operativ omkostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden}} \times 100$

NYCKELTAL SOM KALKYLERAS SEPARAT

Kapitalrelation, %	$\frac{\text{Kapitalbas totalt}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Tier 1-kapitalrelation, %	$\frac{\text{Primärkapital (Tier 1)}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Kärnprimärkapitalrelation (CET1), %	$\frac{\text{Kärnprimärkapital (CET1)}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Solvensprocent	$\frac{\text{Kapitalbas}}{\text{Kapitalkrav (SCR)}} \times 100$
Bruttosolditetsgrad (leverage ratio), %	$\frac{\text{Primärkapital (T1)}}{\text{Exponeringsbelopp}} \times 100$
Likviditetstäckningskrav (LCR), %	$\frac{\text{Likvida tillgångar}}{\text{Likviditetsutflödena - likviditetsinflöden i stressituationer}} \times 100$
Kapitalrelationen enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat	$\frac{\text{Konglomeratets kapitalbas totalt}}{\text{Minimibeloppet av konglomeratets kapitalbas totalt}} \times 100$
Avkastning på ekonomiskt kapital, %	$\frac{\text{Resultat och kundbonus efter skatt (12 månaders glidande)}}{\text{Ekonomiskt kapitalkrav i snitt}} \times 100$

SKADEFÖRSÄKRINGENS OPERATIVA RESULTAT

Milj. €	1-12/ 2017	1-12/ 2016	Förändring %
Premieintäkter	1 431	1 418	0,9
Försäkringsersättningar	-1 085	-979	10,8
Driftskostnader	-291	-263	10,5
Avskrivningskorrigerering av immateriella tillgångar	-21	-21	0,0
Försäkringstekniskt bidrag	34	154	-78,1
Placeringsintäkter och -kostnader	179	97	84,7
Ovriga intäkter och kostnader	-3	-8	-56,1
Resultat före skatt	210	244	-13,9
Forändring i fonden för verkligt värde, brutto	-91	68	
Resultat före skatt till verkligt värde	119	311	-61,7

Vid beräkningen av Skadeförsäkringens nyckeltal används skadeförsäkringsbolagens rörelsevisa kostnader, som inte redovisas enligt samma principer i koncernens resultaträkning.

Not 3 Räntenetto

Milj. €	10-12/ 2017	10-12/ 2016	1-12/ 2017	1-12/ 2016
Ränteintäkter				
Fordringar på kreditinstitut	7	8	27	12
Fordringar på kunder				
Lån*	281	298	1 159	1 184
Finansiella leasingfordringar*	10	4	22	20
Krediter som minskat i värde och övriga åtaganden	1	1	3	3
Skuldebrev				
Som innehas för handel	1	2	7	9
Som kan säljas	26	30	105	126
Som hålls till förfall	0	1	1	2
Lån och fordringar	0	0	1	1
Derivatinstrument				
Som innehas för handel	172	205	720	928
Säkring av verkligt värde	-29	-33	-117	-130
Säkring av kassaflöde	10	11	37	39
Den ineffektiva andelen av säkring av kassaflödet	0	-2	1	-1
Övriga	2	2	9	7
Totalt	481	526	1 975	2 200
Räntekostnader				
Skulder till kreditinstitut	15	22	57	40
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	0	0	0	0
Skulder till kunder	18	20	74	95
Skuldebrev emitterade till allmänheten	70	71	288	286
Efterställda skulder				
Kapitallån	1	1	2	4
Övriga	11	11	45	45
Derivatinstrument				
Som innehas för handel	132	185	600	818
Säkring av verkligt värde	-29	-37	-130	-145
Övriga	-18	-9	-65	-9
Övriga	2	2	10	7
Totalt	202	267	882	1 141
Räntenetto utan värderingsposter i säkringsredovisning	279	259	1 093	1 059
Säkringsinstrument	-31	-32	-114	-67
Värdeförändringar i de säkrade posterna	31	32	114	66
Räntenetto	279	260	1 094	1 058

* Jämförelseuppgiften är justerad till följd av att klassificeringen av finansieringsleasingfordringar har preciserats.

Not 4	Försäkringsnetto				
Milj. €		10-12/ 2017	10-12/ 2016	1-12/ 2017	1-12/ 2016
Premieintäkter, netto					
	Premieinkomst	249	272	1 438	1 443
	Återförsäkrares andel	1	-7	-5	-12
	Förändring i avsättning för ej intjänade premier	109	94	-6	-14
	Återförsäkrares andel	-10	-1	-3	3
	Totalt	349	358	1 424	1 420
Ersättningar, netto					
	Betalda ersättningar	-237	-220	-889	-862
	Återförsäkrares andel	3	4	8	29
	Förändring i avsättning för oreglerade skador	2	-1	-109	-27
	Återförsäkrares andel	11	-5	20	-23
	Totalt	-221	-223	-970	-883
	Övriga poster i skadeförsäkring	0	1	-3	-3
	Livförsäkringens riskrörelse	8	5	27	24
	Försäkringsnetto totalt	137	140	478	558

Not 5 Provisionsintäkter, netto

Milj. €	10-12/ 2017	10-12/ 2016	1-12/ 2017	1-12/ 2016
Provisionsintäkter				
Utlåning	49	45	199	200
Inlåning	1	1	4	5
Betalningsrörelse	57	67	244	262
Värdepappersförmedling	5	5	19	16
Värdepappersemissioner	4	1	11	6
Fonder	36	35	147	135
Kapitalförvaltning och juridiska ärenden	57	24	112	80
Garantier	5	5	19	21
Bostadsförmedling	16	17	71	68
Försäkringsförmedling	8	9	55	55
Livförsäkringens belastningsinkomst	23	29	96	95
Återbäring av fondanknutna förvaltningsprovisioner	17	16	67	62
Övriga	9	8	28	23
Totalt	287	263	1 073	1 028
Provisionskostnader				
Betalningsrörelse	4	13	37	65
Värdepappersförmedling	2	3	12	10
Värdepappersemissioner	1	0	3	2
Kapitalförvaltning och juridiska ärenden	4	4	13	15
Försäkringsrörelsen	13	10	45	41
Övriga	10	11	36	35
Totalt	33	42	145	169
Provisionsintäkter, netto, totalt	254	222	928	859

Not 6 Nettointäkter från placeringsverksamhet

Milj. €	10-12/ 2017	10-12/ 2016	1-12/ 2017	1-12/ 2016
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Skuldebrev	24	66	83	211
Egetkapitalinstrument	97	26	218	67
Utdelningar och vinstandelar	18	22	107	86
Nedskrivningar och återförda nedskrivningar	-13	-12	-39	-52
Totalt	125	102	371	312
Som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen				
Försäkring				
Skuldebrev	16	-40	19	24
Egetkapitalinstrument	3	1	14	8
Derivatinstrument	31	-71	34	141
Bankrörelse och Övrig rörelse				
Värdepappershandel	32	42	164	93
Valutaverksamhet	6	-1	37	27
Förvaltningsfastigheter	9	-3	29	15
Övriga	1	1	3	2
Totalt	99	-71	301	310
Som redovisats till det upplupna anskaffningsvärdet				
Lån och övriga fordringar	3	0	10	7
Nedskrivningar och återförda nedskrivningar	-2	1	-3	0
Totalt	2	1	7	6
Livförsäkring				
Räntegottgörelse på kunders försäkringsbesparingar	-21	-22	-89	-93
Förändring i räntekompletteringar	-41	87	48	34
Övriga försäkringstekniska poster	-67	20	-111	-143
Totalt	-129	85	-152	-202
Skadeförsäkring				
Upplösning av diskontering	-7	-9	-32	-36
Totalt	-7	-9	-32	-36
Nettointäkter från placeringsverksamhet totalt	90	108	495	390

Not 7 Nedskrivningar av fordringar

Milj. €	10-12/ 2017	10-12/ 2016	1-12/ 2017	1-12/ 2016
Fordringar som nedskrivits som kredit- och garantiförluster	15	11	79	80
Återföringar av fordringar som avskrivits	-4	-3	-15	-15
Ökning av individuella nedskrivningar	23	49	68	103
Minskning av individuella nedskrivningar	-17	-17	-91	-99
Gruppvisa nedskrivningar	3	2	7	7
Nedskrivningar av fordringar totalt	20	41	48	77

Not 8 Kategorisering av finansiella tillgångar och skulder

Tillgångar, milj. €	Lån och fordringar	Investe- ringar som hålls till förfall	Finansiella tillgångar som redo- visas till verkligt värde via resultat- räkningen*	Finansiella tillgångar som kan säljas	Säkrings- instru- ment	Totalt
Kontanta medel	12 937					12 937
Fordringar på kreditinstitut	504					504
Derivatinstrument			3 139		273	3 412
Fordringar på kunder	82 240					82 240
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			10 126			10 126
Skuldebrev		40	3 899	16 372		20 311
Egetkapitalinstrument			220	1 399		1 620
Övriga finansiella tillgångar	2 292					2 292
Finansiella tillgångar	97 973	40	17 385	17 771	273	133 443
Andra tillgångar än finansiella instrument						3 799
Totalt 31.12.2017	97 973	40	17 385	17 771	273	137 242

Tillgångar, milj. €	Lån och fordringar	Investe- ringar som hålls till förfall	Finansiella tillgångar som redo- visas till verkligt värde via resultat- räkningen*	Finansiella tillgångar som kan säljas	Säkrings- instru- ment	Totalt
Kontanta medel	9 471					9 471
Fordringar på kreditinstitut	337					337
Derivatinstrument			4 112		620	4 732
Fordringar på kunder	78 604					78 604
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			9 168			9 168
Skuldebrev		92	4 318	17 541		21 951
Egetkapitalinstrument			550	2 245		2 794
Övriga finansiella tillgångar	3 093					3 093
Finansiella tillgångar	91 505	92	18 147	19 786	620	130 150
Andra tillgångar än finansiella instrument						3 597
Totalt 31.12.2016	91 505	92	18 147	19 786	620	133 747

* Balansposten investeringstillgångar omfattar skade- och livförsäkringens skuldebrev och egetkapitalinstrument som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen.

Skulder, milj. €	Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	Övriga skulder	Säkrings-instrument	Totalt
Skulder till kreditinstitut		5 157		5 157
Derivatinstrument	2 572		454	3 026
Skulder till kunder		65 549		65 549
Försäkringsskuld		9 950		9 950
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	10 158			10 158
Skuldebrev emitterade till allmänheten		26 841		26 841
Efterställda skulder		1 400		1 400
Övriga finansiella skulder	1	2 274		2 275
Finansiella skulder	12 731	111 172	454	124 356
Andra skulder än finansiella skulder				1 765
Totalt 31.12.2017	12 731	111 172	454	126 122

Skulder, milj. €	Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	Övriga skulder	Säkrings-instrument	Totalt
Skulder till kreditinstitut		4 669		4 669
Derivatinstrument	3 691		353	4 044
Skulder till kunder		60 077		60 077
Försäkringsskuld		10 586		10 586
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	9 205			9 205
Skuldebrev emitterade till allmänheten		28 287		28 287
Efterställda skulder		1 445		1 445
Övriga finansiella skulder	0	3 324		3 324
Finansiella skulder	12 896	108 388	353	121 637
Andra skulder än finansiella skulder				1 872
Totalt 31.12.2016	12 896	108 388	353	123 509

Obligationslånen bland skuldebrev emitterade till allmänheten har behandlats i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet på de här skuldebrev som uppskattats med hjälp av den information som fanns att få från marknaden och etablerade värderingsmetoder var vid slutet av december 385 miljoner euro (545) högre än det bokförda värdet. Efterställda skulder har behandlats till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet av efterställda skulder är större än det upplupna anskaffningsvärdet, men fastställandet av tillförlitliga verkliga värden är osäkert.

Not 9 Klassificering av finansiella instrument återkommande värderade tillverkligt värde enligt värderingsmetod

Tillgångarnas verkliga värden 31.12.2017, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Egetkapitalinstrument	125	57	38	220
Skuldinstrument	3 249	234	416	3 899
Fondanknutna avtal	7 111	3 015		10 126
Derivatinstrument	2	3 279	131	3 412
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Egetkapitalinstrument	623	200	577	1 399
Skuldinstrument	11 977	4 041	354	16 372
Totalt	23 087	10 826	1 516	35 429
Tillgångarnas verkliga värden 31.12.2016, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Egetkapitalinstrument	442	82	26	550
Skuldinstrument	3 489	712	117	4 318
Fondanknutna avtal	6 591	2 577		9 168
Derivatinstrument	6	4 566	160	4 732
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Egetkapitalinstrument	900	564	780	2 245
Skuldinstrument	13 130	4 042	369	17 541
Totalt	24 559	12 543	1 452	38 553
Skuldernas verkliga värden 31.12.2017, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Fondanknutna avtal	7 133	3 024		10 158
Övriga		1		1
Derivatinstrument	5	2 929	92	3 026
Totalt	7 138	5 955	92	13 185
Skuldernas verkliga värden 31.12.2016, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Fondanknutna avtal	6 618	2 587		9 205
Övriga		0		0
Derivatinstrument	10	3 926	107	4 044
Totalt	6 628	6 514	107	13 249

Nivå 1: Noterade marknadspris

De poster som klassificerats till Nivå 1 består av aktier som noterats på börser, företags, staters och finansiella instituts noterade skuldinstrument och börsderivat. Det verkliga värdet för ifrågavarande instrument bestäms på basis av noteringar från fungerande marknader.

Nivå 2: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan observeras

Värderingsmetoder som baserar sig på tillförlitliga kalkylparametrar. Med verkligt värde för instrument som klassificerats till Nivå 2 avses det värde som kan härledas ur marknadsvärdet för det finansiella instrumentets delar eller för motsvarande finansiella instrument eller ett värde som kan beräknas med värderingsmodeller och -metoder som allmänt godtas på finansmarknaden, om ett marknadsvärde kan bestämmas tillförlitligt med dem. Till den här nivån har klassificerats största delen av OP Företagsbankskoncernens OTC-derivat samt företags, staters och finansiella instituts noterade skuldinstrument som inte klassificerats till Nivå 1.

Nivå 3: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan inte observeras

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Instrument som klassificerats till Nivå 3 värderas med prissättningsmodeller, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Dessutom klassificeras till Nivå 3 skuldinstrument för vilka det på värderingsdagen på marknaden finns endast några eller inga noteringar. I ifrågavarande balansklass ingår de mest komplicerade OTC-derivaten samt sådana derivat med lång löptid där den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats, vissa private equity-investeringar, olikvida lån, strukturerade lån inkl. värdepapperiserade lån och strukturerade skuldebrev samt hedge-fonder. Det verkliga värdet i Nivå 3 består av prisuppgifter från utomstående.

Omklassificeringar mellan olika nivåer av värderingen till verkligt värde

Omklassificeringen mellan olika hierarkier anses ha skett den dag då den transaktion som omklassificeringen medfört skett eller den dag då omständigheterna ändrats. Omklassificeringarna beror främst på i vilken omfattning som marknadsnoteringar finns att tillgå.

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet (Nivå 3)

Specifikation av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar, milj. €	Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultat-räkningen	Derivat-instrument	Finansiella tillgångar som kan säljas	Tillgångar totalt
Ingående balans 1.1.2017	142	160	1 149	1 452
Resultaträkningens nettointäkter	13	-29	-62	-77
Nettointäkter i rapporten över totalresultat			-33	-33
Förvärv	29		136	165
Försäljningar	-53		-189	-242
Amorteringar	-67		-7	-74
Omklassificering till Nivå 3	392		175	567
Omklassificering från Nivå 3	-3		-240	-242
Utgående balans 31.12.2017	454	131	930	1 516

Finansiella skulder, milj. €	Derivat-instrument	Skulder totalt
Ingående balans 1.1.2017	107	107
Resultaträkningens nettointäkter	-15	-15
Utgående balans 31.12.2017	92	92

Specifikation av nettointäkter enligt resultatpost 31.12.2017

Milj. €	Räntenetto	Netto-intäkter från placerings-verksamhet	Rapport över total- resultat/ förändring i fonden för verkligt värde	Nettointäkter från tillgångar och skulder som innehas vid periodens slut
Realiserade nettointäkter	13			13
Orealiserade nettointäkter	-14	-62	-33	-108
Nettointäkter totalt	0	-62	-33	-95

Derivaten i Nivå 3 består av derivat som strukturerats för kundernas behov, så marknadsrisken har täckts med ett motsvarande derivatinstrument. Den öppna marknadsrisken har ingen effekt på resultatet. Derivaten i Nivå 3 hänför sig till strukturerade obligationslån som OP Företagsbanken emitterat där avkastningen är beroende av värdeutvecklingen i ett inbäddat derivat. Värdeförändringen i de här inbäddade derivaten har inte redovisats i tabellen ovan. Dessutom har till Nivå 3 klassificerats derivat med lång löptid, för vilka den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats.

Förändringar i värderingsfaktorer

Inga väsentliga ändringar har gjorts i värderingsmetoderna under 2017.

Not 10 Derivatinstrument

31.12.2017, milj. €	Nominellt värde/återstående löptid				Verkligt värde*	
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder
Räntederivat	23 391	78 621	66 708	168 720	3 157	2 751
Clearas via central motpart	8 392	38 585	35 615	82 592	941	1 100
Valutaderivat	36 708	9 245	2 815	48 768	982	1 180
Aktie- och indexbundna derivat	286	3		288	2	0
Kreditderivat	28	189	10	227	9	6
Övriga derivat	235	513		748	65	36
Derivat totalt	60 647	88 571	69 533	218 751	4 216	3 973

31.12.2016, milj. €	Nominellt värde/återstående löptid				Verkligt värde*	
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder
Räntederivat	38 219	77 514	60 823	176 557	4 129	3 632
Clearas via central motpart	7 919	33 999	30 761	72 679	1 186	1 335
Valutaderivat	29 515	11 606	3 644	44 765	1 688	1 676
Aktie- och indexbundna derivat	15	6		21	1	0
Kreditderivat	19	397	13	429	11	8
Övriga derivat	275	552	2	829	64	23
Derivat totalt	68 043	90 075	64 482	222 601	5 892	5 340

* I de verkliga värdena ingår upplupna räntor som i balansräkningen redovisas bland övriga tillgångar eller avsättningar och övriga skulder. Dessutom har de verkliga värdena för derivat som clearas av centrala motparter kvittats i balansräkningen.

Not 11 Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning

Finansiella tillgångar

31.12.2017, milj. €	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen			Netto
			Netto som redovisas i balansräkningen**	Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Mottagna säkerheter	
Derivat	4 341	-928	3 412	-1 928	-412	1 072

31.12.2016, milj. €	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen			Netto
			Netto som redovisas i balansräkningen**	Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Mottagna säkerheter	
Derivat	5 883	-1 151	4 732	-2 418	-1 177	1 138

Finansiella skulder

31.12.2017, milj. €	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen			Netto
			Netto som redovisas i balansräkningen**	Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Ställda säkerheter	
Derivat	4 112	-1 085	3 026	-1 928	-717	381

31.12.2016, milj. €	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen			Netto
			Netto som redovisas i balansräkningen**	Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Ställda säkerheter	
Derivat	5 350	-1 307	4 044	-2 418	-1 139	486

* Inkl. det netto av derivat som clearats dagligen som ingår i kontanta medel, sammanlagt -161 (-147) miljoner euro.

** Verkligt värde utan upplupen ränta.

*** Enligt praxis ingås allmänna avtal om derivatkontrakt med alla derivatmotparter.

Clearing av OTC-derivat via centrala motparter

Standardiserade OTC-derivattransaktioner med finansiella motparter clearas med London Clearing House i enlighet med EMIR-förordningen (EU 648/2012). I den här handlingsmodellen ändras den centrala motparten vid slutet av den dagliga clearingprocessen till derivatmotpart och derivatens dagliga betalningar kvittas med derivatmotparten. Dagligen antingen betalas eller mottas en säkerhet som motsvarar förändringen i det verkliga värdet på öppna avtal (variation margin). De räntederivat som clearas via centrala motparter kvittas i balansräkningen.

Övrig bilateral clearing av OTC-derivat

På derivataffärer mellan koncernen och övriga kunder samt sådana derivataffärer som inte clearas via centrala motparter enligt förordningen, tillämpas antingen ISDAs, koncernens egna eller Finansbranschens Centralförbunds allmänna avtal om derivatkontrakt. På basis av de här avtalen kan betalningarna för derivat kvittas transaktionsvis per betalningsdag och då en motpart blivit insolvent eller försatt i konkurs. I avtalsvillkoren kan man dessutom avtala om motpartsspecifika säkerheter. De här derivaten bruttoredovisas i balansräkningen.

Not 12 Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar

31.12.2017, milj. €	Inte ned-skrivna (brutto)	Ned-skrivna (brutto)	Totalt	Individuella nedskrivningar	Gruppvisa nedskrivningar	Balansvärde
Fordringar på kreditinstitut och kunder						
Fordringar på kreditinstitut	506		506		2	504
Fordringar på kunder, varav	80 247	627	80 875	421	70	80 383
bankgarantifordringar	2	8	11	8	1	2
Finansiell leasing	1 856		1 856			1 856
Totalt	82 609	627	83 236	421	71	82 744
Fordringar på kreditinstitut och kunder sektorvis						
Företag	29 253	423	29 677	317	38	29 321
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	1 387	0	1 387	0	2	1 385
Hushåll	49 931	201	50 132	102	30	50 000
Ideella organisationer	788	3	791	2	1	789
Offentlig sektor	1 250		1 250		0	1 250
Totalt	82 609	627	83 236	421	71	82 744
31.12.2016, milj. €						
Fordringar på kreditinstitut och kunder						
Fordringar på kreditinstitut	339		339		2	337
Fordringar på kunder, varav*	76 880	640	77 520	445	63	77 013
bankgarantifordringar	2	9	11	9	1	2
Finansiell leasing*	1 591		1 591			1 591
Totalt	78 810	640	79 450	445	64	78 941
Fordringar på kreditinstitut och kunder sektorvis						
Företag	27 280	461	27 741	349	32	27 360
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	1 035	0	1 035	0	3	1 032
Hushåll	48 921	173	49 094	92	29	48 973
Ideella organisationer	758	6	765	4	1	760
Offentlig sektor	816		816		0	816
Totalt	78 810	640	79 450	445	64	78 941

* Jämförelseuppgiften är justerad till följd av att klassificeringen av finansieringsleasingfordringar har preciserats.

Problemfordringar och lånefordringar som beviljats en eftergift 31.12.2017, milj. €	Nödldande ("non-performing")		Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Individuella nedskrivningar	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
	Icke nödldande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Nödldande ("non-performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)			
Över 90 dagar förfallna fordringar		611	611	217	394
Sannolikt obetalda		513	513	147	366
Lånefordringar som beviljats en eftergift	1 876	341	2 217	58	2 160
Totalt	1 876	1 465	3 341	421	2 920

Problemfordringar och lånefordringar som beviljats en eftergift 31.12.2016, milj. €	Nödldande ("non-performing")		Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Individuella nedskrivningar	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
	Icke nödldande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Nödldande ("non-performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)			
Över 90 dagar förfallna fordringar		578	578	222	356
Sannolikt obetalda		508	508	173	335
Lånefordringar som beviljats en eftergift	1 711	279	1 990	50	1 940
Totalt	1 711	1 364	3 076	445	2 631

Nyckeltal, %

	31.12.2017	31.12.2016
Individuella nedskrivningar, % av problemfordringar	12,6 %	14,5 %

Som över 90 dagar förfallna fordringar rapporteras det återstående kapitalet på en fordran där räntan eller kapital förfallit till betalning men inte betalats på tre månader. Som avtal som sannolikt blir obetalade rapporteras avtal i de svagaste ratingklasserna (F för privatkunder och 11–12 för övriga). Som lånefordringar som beviljats en eftergift rapporteras fordringar där villkoren omförhandlats på grund av att kundens betalningsförmåga försämrats. Lånevillkoren för omförhandlade fordringar har mildrats till följd av kundens ekonomiska svårigheter till exempel genom att bevilja kunden amorteringsfrihet för 6–12 mån.

Not 13 Försäkringsrörelsens skulder

Milj. €	31.12.2017	31.12.2016
Avsättningar för oreglerade skador		
Avsättningar för pensioner	1 516	1 434
Övriga avsättningar för oreglerade skador	1 054	988
Räntekomplettering (värdet av försäkringskuldens säkringar)	-12	8
Totalt	2 557	2 430
Avsättning för intjänade premier		
585		578
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal		
Skuld för fondförsäkringar	8 747	7 918
Placeringsavtal	1 411	1 287
Totalt	10 158	9 205
Livförsäkringens försäkringsskuld		
6 807		7 578
Totalt	20 108	19 791

Not 14 Skuldebrev emitterade till allmänheten

Milj. €	31.12.2017	31.12.2016
Obligationslån	8 972	10 922
Obligationslån med bostadssäkerhet (covered bonds)	10 750	9 277
Bankcertifikat, företagscertifikat och ECP	7 117	8 088
Totalt	26 841	28 287

Not 15 Fonden för verkligt värde efter skatt

	Finansiella tillgångar som kan säljas			Totalt
	Skuldebrev	Egetkapital- instrument	Säkring av kassaflödet	
Milj. €				
Ingående balans 1.1.2017	105	172	41	318
Förändringar i verkligt värde	59	-39	6	26
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen	-22	-165		-187
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen	0	21		21
Överföringar till räntenetto			-38	-38
Uppskjuten skatt	-7	37	6	35
Utgående balans 31.12.2017	135	25	16	176

	Finansiella tillgångar som kan säljas			Totalt
	Skuldebrev	Egetkapital- instrument	Säkring av kassaflödet	
Milj. €				
Ingående balans 1.1.2016	31	142	69	242
Förändringar i verkligt värde	115	92	3	210
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen	-23	-87		-110
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen	1	33		34
Överföringar till räntenetto			-37	-37
Uppskjuten skatt	-19	-7	7	-19
Utgående balans 31.12.2016	105	172	41	318

Fonden för verkligt värde före skatt uppgick till 220 miljoner euro (398) och den uppskjutna skatteskuld som ansluter sig till den uppgick till 44 miljoner euro (79). Vid slutet av rapportperioden ingick i fonden för verkligt värde totalt 146 miljoner euro (268) i positiva värdeförändringar och totalt 38 miljoner euro (23) i negativa värdeförändringar i egetkapitalinstrument.

Den negativa fonden för verkligt värde upplöses genom värdestegringar på tillgångarna, försäljnings förluster och resultatförda nedskrivningar.

Not 16 Ställda säkerheter

Milj. €	31.12.2017	31.12.2016
Ställda för egna skulder och åtaganden		
Panter	110	1
Krediter (säkerhet för covered bonds)	13 266	10 407
Övriga	5 663	4 973
Ställda säkerheter totalt*	19 039	15 381
Derivatskulder med säkerhet	889	1 351
Övriga skulder med säkerhet	4 146	3 443
Obligationslån med bostadssäkerhet (covered bonds)	10 750	9 277
Totalt	15 784	14 071

* Dessutom har det i centralbanken pantsatts obligationslån för ett säkerhetsvärde på 6,0 miljarder euro. Av dem utgör 1,5 miljarder euro säkerhet för den dagsinterna limiten. Obligationslånen kan tas ut utan förhandstillstånd av centralbanken, och de ingår därför inte i tabellen ovan.

Not 17 Åtaganden utanför balansräkningen

Milj. €	31.12.2017	31.12.2016
Garantier	643	836
Garantiansvar	1 936	1 921
Kreditlöften	12 176	11 049
Utfästelser i anslutning till kortvariga affärstransaktioner	372	358
Övriga åtaganden*	1 121	966
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	16 247	15 129

* Varav skadeförsäkringsrörelsens åtaganden i kapitalfonder 208 miljoner euro (156).

Not 18 Kapitalkäckning för kreditinstitut

Kapitalkäckningen för kreditinstitut har för OP-sammanslutningen redovisats i enlighet med EU:s tillsyns förordning (EU 575/2013) (CRR).

Kapitalbas, milj. €	31.12.2017	31.12.2016
OP Gruppens eget kapital	11 121	10 237
Försäkringsbolagens inverkan på eget kapital avdras	92	-168
Fonden för verkligt värde, säkring av kassaflöde	-16	-41
Tilläggsandelskapital på vilka tillämpas övergångsbestämmelse		77
Kärnprimärkapital (CET1) före avdrag	11 197	10 105
Immateriella tillgångar	-717	-620
Overskott i pensionsansvar och värderingskorrigeringar	-31	-64
Andelskapital som återbetalas	-148	-156
Planerad vinstutdelning	-90	-83
Nedskrivningar - förväntade förluster underskott	-320	-309
Kärnprimärkapital (CET1)	9 891	8 872
Kapitallån på vilka tillämpas övergångsbestämmelse	81	81
Primärkapitaltillskott (AT1)	81	81
Primärkapital (T1)	9 973	8 954
Debenturlån	1 121	1 239
Supplementärkapital (T2)	1 121	1 239
Kapitalbas totalt	11 093	10 192

Från kärnprimärkapitalet (CET1) har dragits av en försiktig värderingsjustering på 20 (36) miljoner euro.

Av kärnprimärkapitalet har i enlighet med tillsynsmyndigheternas tillstånd dragits av 148 miljoner euro (156) för uppsagt andelskapital som återbetalats kunderna i januari 2018 och 70 miljoner euro för tilläggsandelar som återbetalats i juli 2017. På tilläggsandelskapital och kapitallån har tillämpats övergångsbestämmelser för gamla kapitalinstrument.

Totalt riskvägt exponeringsbelopp, milj. €	31.12.2017	31.12.2016
Kredit- och motpartsrisk	39 383	38 853
Schablonmetoden (SA)	3 859	3 233
Exponeringar mot stater och centralbanker	18	39
Institutsexponeringar	8	36
Företagsexponeringar	2 423	1 812
Hushållsexponeringar	1 057	1 039
Övriga*	353	307
Internmetoden (IRB)	35 525	35 620
Institutsexponeringar	1 054	1 143
Företagsexponeringar	21 438	20 913
Hushållsexponeringar	4 959	4 698
Aktieexponeringar**	7 002	7 605
Övriga	1 072	1 261
Marknads- och avvecklingsrisken, schablonmetoden	1 179	1 329
Operativ risk, schablonmetoden	3 958	3 666
Värdejustering av exponeringar (CVA)	205	253
Totalt riskvägt exponeringsbelopp	44 725	44 101
Risikviktsgolv enligt ECB:s beslut	4 492	
Totalt riskvägt exponeringsbelopp inklusive risikviktsgolv	49 216	44 101

* Av riskvikten i posten Övriga består 283 miljoner (253) euro av uppskjutna skattefordringar som behandlas med riskvikten 250 procent av kärnprimärkapitalen i stället för att dras av.

** Riskvikten för aktieexponeringar inkluderar 6,4 miljarder euro för OP Gruppens interna investeringar i försäkringsföretag.

Relationstal, %	31.12.2017	31.12.2016
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	20,1	20,1
Tier 1-kapitalrelation	20,3	20,3
Kapitalrelation	22,5	23,1

Relationstal utan övergångsbestämmelser, %	31.12.2017	31.12.2016
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	20,1	19,9
Tier 1-kapitalrelation	20,1	19,9
Kapitalrelation	22,4	22,8

Relationstal utan riskviktsgolv, %	31.12.2017	31.12.2016
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	22,1	20,1
Tier 1-kapitalrelation	22,3	20,3
Kapitalrelation	24,8	23,1

Riskviktsgolvens inverkan på CET 1-relationstalet var -2,0 procentenheter

Kapitalkrav, milj. €	31.12.2017	31.12.2016
Kapitalbas	11 093	10 192
Kapitalkrav	7 027	5 520
Buffert för kapitalkrav	4 067	4 673

Kapitalkravet 14,3 procent består av minimikravet 8 procent, kapitalkonserveringsbufferten 2,5 procent, O-SII-kapitalkravet 2,0 procent, ECB:s kapitalkrav (P2R) 1,75 procent och länderskontracykliska buffertkrav för exponeringar i utlandet. Under jämförelseåret var kapitalkravet 12,5 procent. ECB:s P2R-krav trädde i kraft 1.1.2017.

Skuldsättning, milj. €	31.12.2017	31.12.2016
Primärkapital (T1)	9 973	8 954
Exponeringar totalt	127 027	120 257
Bruttosoliditetsgrad, %	7,9	7,4

Den mätare som beskriver skuldsättningen, dvs. bruttosoliditetsgraden (Leverage Ratio), redovisas i enlighet med EU-kommissionens delegerade förordning. Enligt utkastet till bestämmelser är miniminivån tre procent.

Not 19 Exponeringar enligt ratingklass

Hushållsexponeringar enligt ratingklass (AIRB)

Alla hushållsexponeringar 31.12. 2017

Ratingklass	Exponerings- belopp (EAD), milj. €	CF, genom- snitt, %	PD, genom- snitt, %	LGD I snitt, %	Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom- snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
Privatkunder totalt	49 868	53,1	0,7	17,0	4 159	7,5	157
A	30 788	52,4	0,0	15,8	528	1,7	2
B	11 178	53,8	0,1	17,2	592	5,3	3
C	3 928	56,6	0,5	21,9	666	17,0	4
D	2 192	52,7	2,3	20,6	789	36,0	10
E	1 368	45,0	20,0	20,8	1 142	83,5	56
F	415		100,0	25,1	441	106,3	82
Företagskunder totalt	1 596	68,4	3,4	38,3	800	42,6	42
2,5-5,5	500	67,9	0,4	22,6	57	11,5	0
6,0-7,0	626	66,7	1,3	42,6	257	41,1	4
7,5-8,5	313	70,6	5,1	47,6	221	70,5	8
9,0-10,0	114	74,4	23,4	47,6	127	111,2	12
11,0-12,0	43		100,0	65,3	138	320,6	18
Totalt	51 464	54,1	0,8	17,7	4 959	8,6	199

Alla hushållsexponeringar 31.12.2016

Ratingklass	Exponerings- belopp (EAD), milj. €	CF, genom- snitt, %	PD, genom- snitt, %	LGD I snitt, %	Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom- snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
Privatkunder totalt	48 607	52,5	0,7	16,9	3 919	7,3	147
A	30 426	52,5	0,0	16,0	533	1,8	2
B	10 757	52,8	0,1	16,3	521	4,8	2
C	3 759	54,6	0,5	21,4	621	16,5	4
D	1 965	43,9	2,3	21,0	712	36,2	9
E	1 323	24,9	20,6	21,1	1 127	85,2	56
F	378		100,0	24,9	405	107,2	74
Företagskunder totalt	1 552	68,2	3,3	37,0	779	41,3	39
2,5-5,5	493	67,1	0,4	21,9	58	11,8	0
6,0-7,0	606	67,4	1,3	41,1	244	40,3	3
7,5-8,5	294	69,6	4,9	46,5	201	68,4	7
9,0-10,0	111	74,0	22,9	45,4	118	106,5	11
11,0-12,0	47		100,0	63,1	157	332,2	18
Totalt	50 159	53,7	0,8	17,5	4 698	8,3	186

I PD-genomsnittet och riskvikten har inte beaktats fallissemang, dvs. ratingklasserna 11,0 och 12,0 samt F. Riskviktsgolven har inte beaktats i siffrorna.

Företagsexponeringar enligt ratingklass (FIRB)

Ratingklass	31.12.2017				Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genomsnitt, %	Förväntad förlust, milj. €
	Exponerings belopp (EAD), milj. €	CF, genomsnitt, %	PD, genomsnitt, %	LGD i snitt, %			
1,0-2,0	880	93,3	0,0	44,7	128	14,6	0
2,5-5,5	18 800	72,7	0,2	44,5	7 335	39,0	18
6,0-7,0	7 998	69,7	1,3	44,0	6 803	85,1	45
7,5-8,5	4 658	70,0	4,3	44,1	5 596	120,1	89
9,0-10,0	823	62,5	19,9	44,2	1 576	191,5	72
11,0-12,0	743	59,2	100,0	45,0			335
Totalt	33 903	71,9	1,5	44,3	21 438	64,7	560

Ratingklass	31.12.2016				Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genomsnitt, %	Förväntad förlust, milj. €
	Exponerings belopp (EAD), milj. €	CF, genomsnitt, %	PD, genomsnitt, %	LGD i snitt, %			
1,0-2,0	933	92,2	0,0	44,7	137	14,7	0
2,5-5,5	17 374	74,5	0,2	44,4	7 044	40,5	17
6,0-7,0	7 717	71,6	1,3	44,2	6 786	87,9	43
7,5-8,5	4 638	70,7	4,6	44,2	5 825	125,6	94
9,0-10,0	616	55,1	22,1	44,0	1 120	181,9	60
11,0-12,0	747	54,9	100,0	45,2			338
Totalt	32 024	73,5	1,6	44,3	20 913	66,9	552

I PD-genomsnittet och riskvikten har inte beaktats fallissemang, dvs. ratingklasserna 11,0 och 12,0.

Not 20 Försäkringsbolagens solvens

Milj. €	31.12.2017		31.12.2016	
	Livför- säkrings- rörelsen	Skade- försäkrings- rörelsen	Livför- säkrings- rörelsen	Skade- försäkrings- rörelsen
Medräkningsbara kapitalbasmedel	1 317	902	1 455	983
Solvenskapitalkrav (SCR)				
Marknadsrisk	759	460	996	483
Försäkringsrisk	394	289	405	293
Motpartsrisk	27	40	27	31
Operativ risk	36	45	25	43
Diversifieringseffekter och förlusttäckningskapacitet	-541	-169	-712	-164
Totalt	674	666	742	687
Buffert för SCR	643	236	713	296
SCR-relation, %	195	135	196	143
SCR-relation, % (utan övergångsbestämmelse)	151	135	149	127

Övergångsbestämmelserna har beaktats i siffrorna och de motsvarar OP Gruppens värdering. Från Skadeförsäkringens jämförelsetal har exkluderats OYV Ab (tidigare OYV Försäkring Ab).

Not 21 OP Gruppens kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat

Milj. €	31.12.2017	31.12.2016
OP Gruppens egna kapital	11 121	10 237
Övrig andelskapital, kapitallån och debenturlån	1 202	1 397
Övriga branschvisa poster som inte ingår i kapitalbasen	-236	-139
Goodwill och immateriella tillgångar	-1 525	-1 438
Värderingsdifferenser i försäkringsrörelsen*	824	743
Planerad utdelning	-90	-83
Poster som enligt IFRS dras av från kapitalbasen**	3	16
Nedskrivningar - förväntade förluster underskott	-294	-283
Konglomeratets kapitalbas totalt	11 005	10 449
Kapitalbaskravet i kreditinstitutsverksamheten***	6 107	4 713
Kapitalbaskravet i försäkringsrörelsen*	1 340	1 434
Minimibeloppet av konglomeratets kapitalbas	7 447	6 147
Konglomeratets kapitaltäckning	3 558	4 302
Konglomeratets kapitalrelation (kapitalbasen/minimibeloppet av kapitalbasen) (%)	148	170

* Värderingsdifferenser och bedömning av SCR enligt försäkringsbolagens solvens.

** Överskott i pensionsansvar, värdering av säkringen av kassaflöde från fonden för verkligt värde.

*** Totalt riskvägt exponeringsbelopp x 14,3 %, under jämförelseperioden totalt riskvägt exponeringsbelopp x 12,5 %.

Övergångsbestämmelserna och riskviktsgolven har beaktats i siffrorna. Det P2R-kapitalkrav som uppställts för OP Gruppen 1.1.2017 sänkte kapitalrelationen med cirka 17 procentenheter. Riskviktsgolven sänkte kapitalrelationen med cirka 14 procentenheter.

Not 22 Närståendetransaktioner

OP Gruppens närstående består av de företag som konsolideras i OP Gruppens bokslut, intresseföretagen, ledningen och deras nära familjemedlemmar samt övriga närstående företag. Till OP Gruppens ledning räknas OP Gruppens chefdirektör (ordförande för OP Andelslags direktion), OP Andelslags verkställande direktör, ledamöterna och ersättarna i direktionen och ledamöterna i förvaltningsrådet. Till ledningens närstående räknas också bolag, i vilka den som hör till ledningen eller en nära familjemedlem till en sådan person har ett betydande inflytande. Övriga närstående företag är OP-Eläkekassa och OP-Eläkesätiö.

På lån beviljade till närstående tillämpas bankens normala kreditvillkor. Lånen är bundna till de referensräntor som tillämpas allmänt.

Inga väsentliga förändringar har skett i närståendetransaktionerna efter 31.12.2016.

Finansiell information 2018

Publiceringstidpunkter för rapporterna 2017

OP Gruppens verksamhetsberättelse och bokslut 2017	vecka 9
OP-sammanslutningens kapitaltäckningsrapport 2017	vecka 9
OP Gruppens bolagsstyrningsrapport 2017	vecka 9
OP Gruppens årsrapport 2017 (inkl. Samhällsansvarsrapporten)	vecka 9

Delårsrapporterna 2018 offentliggörs följande dagar:

Delårsrapport 1.1–31.3.2018	3.5.2018
Delårsrapport 1.1–30.6.2018	1.8.2018
Delårsrapport 1.1–30.9.2018	31.10.2018

Helsingfors 8.2.2018

OP Andelslag

Direktionen

Närmare upplysningar:

Ordförande för direktionen Tony Vepsäläinen, tfn 010 252 4500

Ekonomidirektör Harri Luhtala, tfn 010 252 2433

Kommunikationsdirektör Carina Geber-Teir, tfn 010 252 8394

www.op.fi